

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup

Citation: Jacobsen, J. P.: "Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup", i Jacobsen, J. P.: *Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup*, udg. af Morten Borup ; Georg Christensen , 1924-29, s. I. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-jacob04val-shoot-idm140562724196736.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup

J. P. JACOBSENS SAMLEDE VÆRKER

II

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

III

J. P. JACOBSEN

SAMLEDE VÆRKER

UDGIVET PAA GRUNDLAG AF DIGTERENS EFTERLADTE PAPIRER AF MORTEN BORUP UNDER MEDVIRKEN AF GEORG CHRISTENSEN

IV

GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK FORLAG 1928

IV

PRINTED IN DENMARK GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

V

INDHOLD

Indledning til Digte	XI-XXVIII
<i>Hververt Sperring</i>	1-55
<i>Til min Moder</i>	3
<i>Vaar</i>	4
<i>Kveld</i>	5
<i>Begejstring</i>	5-6
<i>Til Klitten</i>	6-7
<i>Efteraar</i>	7-8
<i>Nat</i>	8
<i>Hvad brød jeg mig vel</i>	8-9
<i>Til Strengeligen</i>	9-10
<i>Ellen [I]</i>	10-11
<i>Hvi gjækker mig Livet stedse</i>	11
<i>En Bøn</i>	12
<i>I Drømmenes Land</i>	12-13
<i>Straaler, mine Drømmesale</i>	14-15
<i>Farer hen, I tomme Drømme</i>	15-16

<i>Drøm</i>	16
<i>Drømmeidealet</i>	16-17
<i>Gud, frels mig dog</i>	18
<i>Viger bort</i>	18-20
<i>Asali [I]</i>	20
<i>Asali [II]</i>	21
<i>Asali [III]</i>	21-22
<i>Vil du</i>	22
<i>Sejerssang</i>	22-23
<i>Til Asali [I]</i>	23-24
<i>Til Asali [II]</i>	24
<i>Solnedgang</i>	24
<i>Til Asali [III]</i>	25
<i>Der hjælper ej Drømme</i>	25
VI	
<i>Til Asali [IV]</i>	26-27
<i>Farvel</i>	27-30
<i>Fjern</i>	30-31
<i>Naar en Gang</i>	31-32
<i>Til Asali [V]</i>	32-33
<i>Solnedgang</i>	33
<i>Hjemad</i>	33-34
<i>Min Lykkes Borg</i>	34
<i>Forbi</i>	85
<i>Saa er nu da Jorden en Kobbertyr</i>	35-36
<i>Jeg vil ej dø</i>	36-37
<i>Ellen [II]</i>	37
<i>Jeg kan ej sidde lig en heldig Fisker</i>	37
<i>Asalis Have</i>	38-39
<i>Afsted min Baad</i>	40
<i>Ønskerne</i> ..	40-41
<i>Solnedgang</i>	42-43
<i>Asali [IV]</i>	43-44
<i>Mod Dæmring</i>	44-45
<i>Signe</i>	45-46
<i>Fred</i>	47

<i>Ved Asalis Grav</i>	47-48
<i>Med store Tanker har jeg levet</i>	49
<i>Lad mig ej dø</i>	50-51
<i>Herverts Død</i>	52-55
<i>Hadding</i>	57-62
<i>Lyriske Digte</i>	63-134
<i>Du kalder mig tavs og melankolsk</i>	65
<i>Monomanie</i>	66-69
<i>Vi stakkels travle Menneskebørn</i>	70
<i>Sæt Livet nok saa vildt i Spring</i>	71
<i>Har du med dit Øje skuet</i>	72-73
<i>Skoven ved Middagstid</i>	74
<i>Regnvej i Skoven</i>	75
<i>[En Arabesk]</i>	76-78
<i>[Tjørnen]</i>	79-80
<i>Digterliv</i>	81
<i>Faaredrengen</i>	82-83
<i>Der aabnes en Dør</i>	84-86
<i>Frostsne</i>	87
<i>I Seraillets Have</i>	88
VII	
<i>Navnløs</i>	89
<i>Rim</i>	90
<i>Faustina</i>	91-92
<i>Alle Smaablomster, trip, trip, trip</i>	93
<i>Polka</i>	94
<i>Til Agnes</i>	95
<i>Og jeg er Ellen fra Vesteraa</i>	96
<i>Grækenland</i>	97-98
<i>Nævner min Tanke dig</i>	99
<i>Det er Stævnemødets Time</i>	100-101
<i>Kongens Øre er mæt af Tale</i>	102-103
<i>Anden Februar 1873</i>	104
<i>Hilsen fra Dyrehavens Dryader</i>	105-106
<i>Arabesk til en Haandtegnning af Michel Angelo</i>	107-110
<i>Løjt de klingre Glaspokaler</i>	111

<i>En svunden Dag</i>	112
<i>Nu Dæmringen kvælder</i>	113
<i>Silkesko over gylden Læst</i>	114
<i>[Taarnvægtersang]</i>	115-116
<i>Liglagner i Festons omkring mit Billed</i> ..	117
<i>Det bødes der for</i>	118
<i>Marine</i>	119
<i>Landskab [I]</i>	120
<i>Genrebillede</i>	121
<i>Cendrée og lille</i>	122-123
<i>Har Dagen sanket al sin Sorg</i>	124
<i>Irmelin Rose</i>	125-126
<i>Evig og uden Forandring</i>	127
<i>Fremskridtets Vej var altid</i>	128
<i>Englen Asali</i>	129
<i>Det har Seraferne</i>	130
<i>[Landskab] [II]</i>	131
<i>Lad Vaaren komme, mens den vil</i>	132
<i>Saa standsed' og der den Blodets Strøm.</i>	133
<i>Lys over Landet</i>	134
<i>Tekstkritik, Haandskriftbeskrivelse og Kommentarer</i> ..	135-177

VIII

IX

DIGTE

X

XI

INDLEDNING TIL DIGTE

XII

XIII

Allerede som Elev i Thisted Realskole har Jacobsen forsøgt sig med at skrive Digte. I et Brev til Vennen Vilh. Møller ("Tilskueren" 1904 S. 955) fortæller han, at han begyndte hermed, da han var 9 Aar gammel, og fortsatte hele Barndommen igennem. Skolelivets muntre eller sørgelige Tildragelser var de selvfølgelige Emner, der frembød sig, og de Blade, han fra Tid til anden udgav sammen med jævnaldrende Kammerater, Stedet hvor de saa Dagens Lys. Imellem de efterladte Papirer paa d. kgl. Bibliotek findes der talrige Prøver saavel fra Skoletiden som fra de tidlige Ungdomsaar, snart ordnet og indført med sirlig Skønskrift i Kollegiehæfter, saa at de udgør en Enhed, oftest - som den overvejende Del af Jacobsens litterære Efterladenskaber - kradset ned i en temmelig ulæselig Form paa løse Blade eller saaledes, at hvad der indholdsmæssigt hører sammen, er spredt rundt om paa forskellige Steder i hans Optegnelseshæfter. Der

kan imidlertid ikke godt være Tale om at offentliggøre Jacobsens Førstegrøde, da disse Poesier i ingen Henseende adskiller sig fra den Slags Epigondigtning, xiv som begavede unge Mennesker til enhver Tid har kunnet afstedkomme. I Tone og Stil holder de sig meget nær op ad de danske Klassikere; han nævner selv i det omtalte Brev til Vilh. Møller, at han i 16 Aars Alderen var fortrolig med bl. a. Wessel, Ingemann, Oehlschläger og Heiberg. Set paa Baggrund af det senere erhvervede Herredømme over Formen er Usikkerheden hos den unge Jacobsen paafaldende. Selv saa sent som i 1869, da han i "Gurresange" har fundet sin egen Tone, kan han skrive saa stilløse Vers som disse Indledningslinjer til et lyrisk Digt:

Med en Vandaksgren fra Furesøen til Frkn. T. G.

Gren, om du vil, fra Søpigens Lokker Revet af hvidkammeret Vove, Eller en Søster til Skræntens Bøge, Fostret i Fiskenes Skove. Haabets Symbol, en Smule Hø Eller en let Dejeuner for en Frø.*)

Det er først efter at han i 1863 var flyttet til København, at hans Digtning begynder at hæve sig over de blotte Penneprovers Stadium. Gamle Sager tages frem til ny Behandling, og Ideen om at samle det spredte inden for en fælles Ramme antager i Tiden fra 1865 til 1868 fast Form. Resultatet blev den Digtsamling, "Hververt Sperring", som her for første Gang offentliggøres i sin Helhed. Dette Værks Genesis er ret indviklet, og skønt Jacobsen selv har bidraget til at fortælle dets

*

xv

Historie (se ndf. S. 148 ff.), er der endnu et og andet at lægge til hans Fremstilling. Efter denne er der tre Stadier i Værkets Tilblivelseshistorie. Først tænker han paa en Romance, men opgiver det, fordi "Forudsætningerne" ikke kunde gives indenfor denne Digtform; af dette Trin synes intet at være bevaret. Planen udvider sig i Stedet for til at omfatte en hel Digtcyklus, "Sigurd Sanger", med Emne fra Middelalderen, hvad Form og Sujet angaar - som man ser - med Tilknytning til Hauch og Ghr. Winther. Fra dette andet Stadium er adskillige Udkast i Behold, men i intet af dem er Middelalderkostumet bevaret, og i den brudstykkeagtige Overlevering er det svært at faa Øje paa en Traad, der forbinder Digtene indbyrdes. En fortløbende "Handling" øjner man egentlig først i Samlingens næstsidste Redaktion, der blot adskiller sig fra den sidste ved, at den indeholder 4 Digte mere, der - maaske som Følge af Venners Raad - er blevet udeladt af den endelige Redaktion, samt ved Digtene indbyrdes Rækkefølge. Endnu saa sent som i den næstsidste Renskrift har den oprindelige Titel "Sigurd Sanger" været bevaret, men er ved det sidste Gennemsyn blevet streget over paa Titelbladet og erstattet af "Hververt Sperring". Dermed er Overgangen til Værkets tredje Stadium, det moderne, fuldbyrdet. At Jacobsen saaledes med et Pennestrøg kan forvandle sin Digtningens Karakter fra historisk til moderne, viser tydeligere end noget andet, at

xvi

det er et sjæleligt Indhold, han i sit Debutarbejde vil give Udtryk: "Hververt Sperring" er ikke en historisk, men en psykologisk Digtning. Dette bekræftes ogsaa af en Gennemgang af Digt kredsen i Tilknytning til Jacobsens eget Resumé af Gangen i Handlingen (se ndf. S. 148 f.). Efter Indledningsdigtet til Moderen og en Række naturlyriske Digte, sætter "Handlingen" ind med Digtet "Hvad brød jeg mig vel", i hvilket Jeg-Figuren, "en digterisk begavet Yngling", indføres. Han lever blot i sine Drømme, Livet har ikke noget Indhold for ham ("Hvi gjækker mig Livet stedse"), og han er blevet "et Rov for vilde Sandsedrømme" ("Til Asali" I). Da møder han en ung Kvinde ("Asali" II), og hun bliver hans; han tror sig reddet og jubler allerede over, at han har fundet Fodfæste i Livet ("Sejrssang"), men han har triumferet for tidligt: Drømmene har stadig Overtaget i ham ("Der hjælper ej Drømme"), og i Digtet "Farvel" siger han skaansomt Asali, at han for en Stund vil forlade hende for at rejse ud i Verden og der søge sig et Livsindhold. Da han omsider vender tilbage, beredt til at hilse hende som sin Brud ("Hjemad"), er hun blevet en anden Mands ("Min Lykkes Borg"), og for at døve sin Smærte kaster han sig ud i Sansenydelse. I Forholdet til to Kvinder, Ellen ("Ellen" II) og Signe ("Solnedgang" og "Signe") søger han nu Trøst for sit Savn, men Asalis Billede er aldrig ude af hans Tanke, og til sidst omtaages hans Hjerne ("Ved Asalis Grav"), saaledes xvii at da Hververt*) en Nat er flygtet for sine Drømme ud i Skoven, overvælder de gamle Minder ham, og han synker død om. Det episke Element er imidlertid lidet fremtrædende i "Hververt Sperring", og set paa Baggrund af Udkastene tager det sig ud, som om de enkelte Led i Digtrækken er blevet til mere uafhængigt af hinanden og ikke efter en forud lagt Plan. Om et af Digtene tilstaar Jacobsen ganske uforbeholdent, at det er blevet til uden Tanke paa "Hververt Sperring" (se ndf. S. 151.27), og hvad der gælder om dette, har utvivlsomt ogsaa Gyldighed for adskillige andre Digttes Vedkommende. Under Udarbejdelsen bytter de Plads, og Personnavnene ændres tilsyneladende vilkaarligt. For Eksempel skildrer et Udkast til Digtet "Ved Asalis Grav" baade Signe og Asali som døde, mens Jacobsen senere blot lader det være Asali, Hververt har mistet; ret desorienterende virker det, at to af Digtene bærer Navnet "Ellen", eftersom det tydeligt fremgaar af Skildringen, at der er Tale om to helt forskellige Personer, og Jacobsens egne Kommentarer oplyser da ogsaa, at det første Ellen-Digt oprindeligt har været rettet til Asali, og Kvindefiguren i det andet hedder i den ældste Form Clara (se ndf. S. 147). Endelig falder de første naturlyriske Digte strengt taget uden for Digtningens Rammer. Naar Jacobsen derfor i sine kritiske Antegnelser

*

foreslaar at betegne "Hervert Sperring" som lyriske Digte eller Monologer, kan man kun godkende denne Karakteristik. "Hervert Sperring" er fremfor alt et Udtryk for Jacobsens Ungdomsdrømme og kan i mangt og meget betragtes som et poetisk Sidestykke til Schacks "Phantasterne". Al Forklædning til Trods er Udgangspunktet rent personligt. Titelfiguren bærer Jacobsens Træk, ikke blot i Henseende til Drømmernaturen. Hervert skildres, som en Ven i disse Aar betegnede Jacobsen, som en "amicus naturæ":

"Det som af Alting renest jeg har elsket, - Naturen med dens rige Liv og Pragt",

udbryder han (S. 50). Og han er som Niels Lyhne en Digter, overbevist om eget Værd og sørgende over den rige Skønhedsverden, der gaar til Grunde med ham (Digtet "Gud frels mig dog"). Selv for visse af Digtningens faa episke Træk findes der et Virkelighedsgrundlag i Jacobsens eget Liv: saaledes har Herverts smertelige Oplevelse, da han ved sin Hjemkomst erfarer, at AsaM er blevet en anden Mands, sit Modestykke i den Efterretning, der - uden dog i tilsvarende Grad at virke knusende - i 1867 ventede Jacobsen, at hans Barndomsveninde, Anna Michelsen, havde forlovet sig med en Fætter, en Tildragelse, som han ogsaa i Prosa forsøgte at give kunstnerisk Form (se "En Fortælling om tre", Bd. III. S. 27 ff.).

"Hervert Sperring"s Skæbne er hurtigt fortalt: xix Jacobsen henvendte sig i 1868 til flere forskellige Forlæggere med sin Digtsamling, men blev overalt afvist. Fire af "Hervert Sperring"-Digtene overførtes til det nye Arbejde, han paa denne Tid var begyndt at sysle med: "En Cactus springer ud", uden at de dog derved opnaede at blive trykt i hans Levetid.

I Indledningen til forrige Bind (S. XVII ff.) er det vist, hvorledes den nordiske Oldtid er Genstand for Jacobsens ivrige Studium i Ungdomsaarene; et Vidnesbyrd herom er bl. a. de talrige Ekscerpter fra den oldnorsk-islandske Litteratur, der findes mellem hans efterladte Papirer. Med Fragmentet "Hadding", der maa antages at være omtrent samtidigt med "Hervert Sperring", gaar han helt tilbage til Sagtiden. Motivet har han laant fra en garmelnorsk Eventyrsaga hos Saxo, og af en bevaret Indholdsfortegnelse ses det, at han har tænkt at følge sin Kilde nøje. Det skulde faa Form af en Romancecyklus, den Digtart, den gamle Skoles Mænd havde høstet saa store Sejre med, men ud over de to første Sange naaede Jacobsen aldrig.

"Hadding" er et af Jacobsens sidste episke Digte. Fra og med "En Cactus springer ud" træder det lyriske Element stærkere frem i hans Digtning. I "Hervert"-Digtene "lyriske Monologer" har han nu fundet et Medium, der stadig videre udviklet er egnet til at udtrykke hans Tankeindhold. Lyriske Monologer er for Eksempel "Gurresange", hvis uregelmæssigt xx byggede, rimfri, ustrofiske Form lader Jacobsens digteriske Egenart komme helt til sin Ret. Sin fuldkomneste Udvikling faar den i den ogsaa i Henseende til sit Indhold lunefuldt snørklede Arabesk*), hvorpaa "Monomanie" er det tidligste Eksempel, mens "Pan"-Digtet og "Tog Bølgen Land" betegner de to Højdepunkter inden for denne Genre. En fjerde Arabesk offentliggøres her for første Gang; at den er forblevet Fragment, er et Udslag af det, som Gang paa Gang gentager sig i den Jacobsenske Digtningens Historie, at "Forudsætningerne" ikke kan faa Plads inden for den først valgte Ramme. Men i de fleste Tilfælde har Digteren vidst at holde saaledes Hus med sit Stof, at han har formaaet at redde det fra Forgængeligheden ved at indfatte det i en ny Form. Fra "En Arabesk" gaar Milieuskildringen (Billedet af "Gulvtæppernes og Hyacinthernes Tid") over i "Mogens" (III S. 143, jf. S. 128), mens selve Motivet - et Opgør mellem en Mand og en Kvinde - bebuder den senere, berømte Afskedsscene mellem Niels Lyhne og Fru Boye (jf. især Linjerne: "Ak, hun tørred maaske Graaden, - Ordned sikkert Kjolens Folder - Efter disse vilde Knæfald").

Et lignende Indtryk af Jacobsen som den gode Husholder faar man ved Kendskabet til de to Digte "Skoven ved Middagstid" og "Regnvej i Skove n", hvis Historie i Korthed er følgende: Omkring 1869 har Jacobsen

*

XXI

syslet med Tanken paa at skrive en Cyklus af naturlyriske Digte, tildels med Motiver fra Thisted-Egnen. I et Kollegiehæfte fra denne Tid findes nemlig Udkast til en Indholdsfortegnelse, der lyder saaledes:

Indledn. 1. Hundstrup Kirkegaard. 2. Regnvej i Skoven. 3. Storm ved Havet. 4. Taage ved Havet. 5. Blæst i Skoven. 6. Nors Sø. 7. Skoven ved Middagstid. 8. Süstrup.

(Pakken "Digte" Læg I S. 41).

Af denne Samling er imidlertid blot de to ovennævnte Digte bevaret, og endda kun som Fragmenter; men de Naturiagttagelser, der ligger til Grund for dem, kommer til Udnyttelse faa Aar efter i Indledningen til Jacobsens første Novelle: den uvejrssvangre Stilhed før Stormen i "Skoven ved Middagstid" og den Stemning af Forløsning, som Skybruddet i "Regnvej i Skoven" fremkalder, genfindes uløseligt forbundet i den berømte Regnvejrsskildring i "Mogens". I Retning af H. G. Andersens Antropomorferen gaar Jacobsen dog i Digtene betydeligt videre end i "Mogens": Træerne og Planterne faar knapt Lov til at leve deres eget Liv som

Naturvæsner for lutter Iver hos Digteren efter at opnaa en humoristisk Virkning. - I denne Forbindelse kan det have Interesse til Belysning af, hvorledes Jacobsen indsamlede sine Naturiagttagelser, at meddele flg. Prøve fra en Skizzebog, hvori han siden 1872 gjorde sig til Vane at nedfæste sine Indtryk, hvad
XXII

enten han nu befandt sig paa Rejser, eller han var i Thisted eller København:

Vejle. 8/7 72. Form. Kl Byg i Skred med hvidgrøn-grønblaa Steder med skiftende Skygger af lyst, glandsfuldt grønt og dybere, saf tigere grønt staaende paa en Banke og bevæget af Vinden. Bag ved dette Byens Rektangler, Kvadrater, Trapezer og Trapezoider af røde og sorte Tagsten af blaalig Skifer. Gule Banker med Skov, brungrønne Kroner nærmest lignende en Kæmpelav, der breder sin Skorpe over en gammel Høj. I en smuk blaa Himmel med enkelte Smaakmper hvid Sky, der løse [r] sig ud fra den blaa Grund og svæve [r] frit henover Byen.

Dernedeminder Verselinjen:

Lig en blaatanløben Klinge krummer Fjorden sig

mod Øst. (Pakken "Prosaudkast" Læg VII S. 5 f.).

Endnu to Gange - i 1875 og 1878 - tænkte J. P. Jacobsen paa at samle sine Digte til en Bog. Fra det første Aar stammer antagelig flg. Udkast til en Indholdsfortegnelse med tilføjet Angivelse af, hvor meget hvert Digt vil fylde (Pakken "Digte" Læg III; jf. Brev fra Fr. Hegel af 6/3 1875, Kgl. Bibl.):

Taarnvægtersangen 3

* I Seraillets Have 1

* Gale Ellen 3 Havfruen 2

* Til Agnes I Arabesken 4 Michel Angelo 5 Mogens I Valdemar __ 27 47

XXIII

Tre Aar efter, da Tildelingen af det Anckerske Legat havde bragt Jacobsen i en optimistisk Stemning, tænker han atter paa at udsende en Digtsamling og skriver herom til sin Forlægger: "Det Anckerske agter jeg anvende til en Rejse til Rom, hvor det er min Hensigt at studere Sceneriet for en ny historisk Roman: "Cola di Rienzi" og skrive og samle en Del Digte. Jeg har jo ikke saa faa liggende i Manuskript og endnu flere i halvfærdig Stand. Dog skal det kun være fra de sidste 4 Aar, mine yngre Ting vil jeg ikke have frem" (Brev af 25/4 1878, trykt i "Fr. V. Hege!" II S. 405). Med saa ringe Produktionskraft og saa store Fordringer til sine Ydelser er det ikke til at undre sig over, at Jacobsen aldrig naaede at se sine Digte trykt, ud over de enkelte som det lykkedes Udgiverne af forskellige litterære Blade at fralukke ham. Just nu havde han dog erhvervet sig det fulde kunstneriske Herredømme over Stoffet. Intet er maaske bedre egnet til at vise det end den Maade, hvorpaa han i 1875 lod to Ungdomsudkast undergaa en gennemgribende Revision og af et Par højst uselvstændige Forsøg skabte to af sine mest fuldendte Digte. Takket være de efterladte Papirer er det nu muligt at følge "Det bødes der for" og "Irmelin Rose" tilbage til deres Kimpunkt og vise, hvorledes deres Udviklingshistorie i Hovedtrækkene forløber parallelt*)

Begge Digte er oprindeligt anlagt som Folkevisemitationer,

*) Se "Edda" 1928 I. S. 241 ff.

XXIV

"Det bødes der for" med et bestemt Forbillede for Øje, "Irmelin Rose" i al Almindelighed bygget paa Reminiscenser fra Jacobsens Læsning af Middelalderens Visedigtning. I det ældste Stadium følger "Det bødes der for" Visen om "Hustru og Slegfred" hos Sv. Grundtvig, og Digtets 4-linjede Strofe med Omkvæd er det sædvanlige Folkevisemetrum. Digterens ihærdige Forsøg paa at træffe Folkevisetonen er dog saare langt fra at være vellykket. Antagelig maa Jacobsen selv have haft Følelsen heraf, thi midt i Digtet er han stoppet op og har i 6 Aar ladet det hvile. I 1875, da hans Ven Vilh. Møller var begyndt at udgive "Flyvende Blade" og utvivlsomt har søgt at afnøde ham Bidrag hertil, har han atter søgt sit Ungdomsforsøg frem og ladet det gennemgaa en Lutringsproces, ud af hvilken det genopstaar i den nu kendte Form med Begyndelseslinjen "Det bødes der for i lange Aar". Det er først og fremmest gennem en indgribende Forkortning, dets fortsatte Liv sikres; men ikke mindre voldsomme er de indre Ændringer, det undergaaer. I Stedet for Visens specielle Tilfælde træder nu en almengyldig Forkyndelse af Sorgen som hvert Menneskes uadskillelige Følgesvend; det oprindelige Epos forvandles herved til et stærkt koncentreret Tankedigt. Til Belysning af hvorledes Digterfantasiens arbejder er det interessant at sammenligne Inspirationskilden med Jacobsens Benyttelse deraf. I den middelalderlige Folkevisen xxv (Sv. Grundtvig Nr. 84 A 9, 11, B 20) hedder det om Hustruen, at hun "ager" til sit Fædrenehjem i en "gylden Karm"; dette Udtryk tilegner Jacobsen sig i sin første Affattelse, hvor det endnu har bevaret sin reale Betydning, men naar det atter dukker op i Tankedigtet som det

symbolske Lykkens Hjul ("Der ages paa Lykkens gyldne Hjul"), forstaar man, at det er en rent klanglig Magt, det har udøvet over ham, og at det er dette Hensyn, der har gjort, at han ikke har kunnet bære over sit Hjærte at fjærne det.

En i det store og hele ligeløbende Udviklingshistorie har de fire Strofer, vi nu kender med Titlen "Irmelin Rose". Et episk Digt med Emne fra Riddertiden har Jacobsen flere Gange gjort Tilløb til at skrive; til et givet Tidspunkt synes Skildringen af en Turnering at skulle udgøre Kernen i det (Pakken "Digte" Læg II S. 25), men de fleste Udkast tyder dog paa, at det egentlige Hovedmotiv er den unge Piges Elskovskvide. Med dette som Udgangspunkt foreligger der dels et Par Begyndelsesstrofer i ren Folkevisestil, dels et fuldstændigt Udkast til et længere fortællende Digt, i hvilket der af Folkevisens Form ikke er ret meget andet tilbage end det tilmed meget frit behandlede Omkvæd. Handlingen er her den, at Svenden vinder sin Pigelil, idet han sætter hende paa sin Hest og sprænger bort med hende for Øjnene af de forbløffede Riddere. Heller ikke denne episke Version har fundet Naade for Jacobsens xxvi kritiske Blik, da han tog sig over at revidere sine Ungdomsforsøg, men han har set, at der var brugbare Momenter, og paa Ruinerne af det gamle Digt opstod ca. 1875 de fire smaa graciøse Strofer, der tegner Billedet af den hovmodige Eventyrprinsesse Irmelin.

Den Omstøbningsproces, som vi har været Vidne til med disse to Digte, er typisk for Jacobsens modnere Kunst. Før han havde gjort den Opdagelse, at hans Omraade inden for Digtningen var Lyrikken, maatte han lægge Vejen om ad Romancen. Men efter at være kommet til Klarhed herover vendte han aldrig mere tilbage til denne Genre. Han skabte nu og udviklede til høj Fuldkommenhed den Blandingsform, som han kalder Arabesken. Men sit egentlige Domæne fandt han i det ganske korte, fortættede Stemningsdigt, som man fristes til at benævne "det lyriske Epigram"; heri giver han "Draaben", det essentielle af Tingene. Typiske Eksempler paa saadanne Digte er "Silkesko over gylden Læst", "Har Dagen sanket al sin Sorg", "Englen Asali" og "Det har (Seraferne)", for slet ikke at tale om de ogsaa i den sædvanlige Betydning epigramformede Linjer som "For alle gode Tanker de kan slet ikke dø" og det politiske Slagord "Lys over Landet! Det er det, vi vil". Mange af Digtene er anlagt paa at overvælde ved Sanseindtrykkene - især Farvernes - Intensitet ("Grækenland", "Løft de klingre xxvii Glaspokaler"), andre henvender sig til Tanken ("Det bødes derfor", "Evig og uden Forandring"). Et Faatal er de, der har bestemt Adresse, som for Eksempel "Til Agnes" og det om Vaudeville-situationen "Emilies Hjertebanken" mindende "Cendrée og lille", begge inspireret af kvindelige Bekendte, Lejlighedsdigte "Anden Februar 1873" og "Hilsen fra Dyrehavens Dryader" samt den lille Gruppe personlige Digte, hvortil hører "Du kalder mig tavs og melankolsk", "Liglagner i Festons omkring mit Billed" og "Saa standse d' og der den Blodets Strøm". Andre Persondigte, men af mere fiktiv Art, er "Der aabnes en Dør", "Navnløs", "Nævner min Tanke dig" og "Det er Stævnemødets Tim e". Hertil kommer som en sidste Gruppe Naturdigte, der foruden af de tidligere omtalte "Skoven ved Middagstid" og "Regnvej i Skoven" bestaar af "Tjørnen", "Frostsne" og de to Digte med Titlen "Landskab"; i det hele er de egentlig naturskildrende Digte ikke saa mange, som man maaske kunde vente af Jacobsen; selv i et Digt som "Landskab" [II] trænger Reflektionen sig stærkt frem i Forgrunden.

J. P. Jacobsens hele lyriske Produktion er begrænset til, hvad der rummes i dette lille
XXVIII

Bind, og de Digte, der som indflettet i en Prosaramme er optaget i det nærmest foregaaende. Men selv om hans Indsats i den danske Lyriks Historie ikke er stor af Omfang, vejer det, han har givet, tungt til, fordi det bærer en stærk og egenartet Personligheds Præg. Bag de fast mejslede Strofer øjner vi - nu mere end nogensinde - en haard Kamp med Stoffet. Men hvad der gælder for Jacobsens Lyrik, kan udvides til at omfatte hele hans Forfatterskab. J. P. Jacobsens Digterliv er ikke noget Aladdinseventyr, hvor godeAander staar Digteren bi og rækker ham det, han netop har Brug for. Det er ved sejt Viljesanspændelse og ukuelig Flid, at hans medfødte Evner bringes til en langsom Modning. Et Eventyrslot kom han ikke til at opføre, men en Bygning, hvis Grundmur er lagt saa fast, at der er al Anledning til at tro, at den i det væsentlige vil staa urørt gennem Tiderne.

1

HERVERT SPERRING LYRISK DIGTNING

Der hjælper ej Drømme
saalidt som Digt
Er Fondet end aldrig saa
stort og rigt.

HERVERTS SANGE.

TIL MIN MODER.

O! husker du Moder, den Gang jeg var lille,
Jeg lagde mit Hoved saa glad i dit Skjød,
Naar Tusmørkets Time den milde og stille
Var kommen og Dagen den lyse var død?

Da sang du med sagte og vemodig Stemme
De Sange, du jubled', da Modet var ungt,
De Sange, hvis Klang jeg endnu kan fornemme,
Naar Tanken er trættet og Hjertet er tungt.

Vel hørte jeg Toner langt skjønnere siden,
Vel læste jeg Sange med stoltere Flugt;
Mest elsker jeg dem dog, jeg hørte som Liden,
Thi de bar for mig dog den rigeste Frugt.

De vakte en Længsel saa stærk i mit Hjerte,
Der toned' fra Læben som Digt og som Sang,
De blev for min Tanke en lysende Kjerte,
Der styrer mod Skjønhedens Rige min Gang.

VAAR.

Vær hilset sejervante Vaar
Med al din milde Vælde,
Der magtet har saa mangt et Aar
Den barske Vinter fælde!

Og Lærken har i Sang fortalt,
At og du nu vandt Slaget,
Og at din milde Aande alt
Har bort dens Taager jaget.

Glad skynder sig hver Blomst i Vang
Dit glade Bud at følge,
At bryde Dækket, der dem tvang
Den lyse Pragt at dølgge.

Travl iler Bækken, nys gjort fri
Fra Vint'rens Lænker tunge,
Og spejler, rullende forbi,
De fagre Spirer unge.

Og Skovens Træ'r, som Stormens Magt

Har evnet ej at fælde,
De straale nu i nyfødt Pragt
Trods deres store Ælde.

Thi Livets Gnist, der ulmed' svag
I deres runkne Stammer,
Sig hvirvler nu mod Himlens Tag
I tusind' grønne Flammer.

5

KVELD.

Solens sidste Straale slukkes,
Og den mørke Nat er fød;
Tyst hvert Blomsterøje lukkes,
Bøjet ned mod Jordens Skjød,
Og af Himmelgraad bedugges
Alt, der Dagens Lysvæld nød.

Mer fra Fuglestruben lyder
Ikke fuldt den glade Sang;
Kilden hulker mens den bryder
Frem fra mørke skjulte Gang,
Og som Sørgeflor sig gyder
Blaalig Dæmring over Vang.

Tungt i Lunden lyder Sukket,
Nys ved Vindens Aande fød,
Og i tunge Bølger vugges
Vandene i Havets Skjød;
Ak, thi Solens Glands er slukket
Og den lyse Dag er død.

BEGEJSTRING.

Viser mig Saga en herlig Bedrift,
Ren uden Lyde og Men,
Griber mit Væsen et storslaaet Digt.
Født af en højbaaren Aand,
Drikker mit Øre et tonende Hav,
Bølgende følelsesfuldt,
Skuer mit Øje en Tanke i Sten,
6 Hugget med Aand og med Kraft,
Eller en Verden med Dristighed malt
Ud af en rig Phantasi, -
Da gaar der gennem mit skjælvende Støv
Gysen saa hellig og dyb;
Det er min Aand, der strider med Kraft
Da mod det hindrende Støv,
Det er min Aand, der drømmer sig fri
Da for det jordiske Støv.

TIL KLITTEN.

Hvor er du skøn, naar Sol opstaar
Af Nattens dybe Gjemme
Og slynger rundt om Himlens Rand
En Guld- og Purpurbræmme;

Naar du fra Barm da Mulmets Dug
Halvt lader langsomt glide
Og halvt dog hyllet i den staar
Med dine Tuer hvide.

Hvor er du skøn, naar i et Hav
Af Solglands stærk du smiler,
Naar Lyset bølger i hver Dal
Og paa hver Tinde hviler.

Hvor er du skøn, naar Dagens Drot
I Purpur gaar til Hvile
Og samler fra den vide Jord
De gyldne Straalepile;

7

Naar Mørket kjæmper i hver Kløft
Med Dagens sidste Luer,
Der langsomt vige Skridt for Skridt
Opad de høje Tuer.

EFTERAAR.

Skoven staar i sin fejreste Dragt,
Frugter er komne til Blades Pragt,
Rigere mægter den aldrig sig smykke,
Nærmere kan den mod Maalet ej rykke,
Maalet er naa't.

Høstvind kommer med Lumskhed og List,
Kysser hvert Blad, der hænger paa Kvist,
Bringer en Hilsen fra Vaarvinde milde,
Minder det træds om den Tid, det var lille,
Løvspringets Tid.

Længselsfuldt mindes nu hvert et Blad
Tiden, det drømte i Knoppen glad,
Mindes det Nu, da befriet det strakte
Ud mod det Lys sig, der venligt det vakte,
Kysset' det grønt.

Om vil det leve den Tid, der svandt hen,
Lyst nu for Vinden det flager igen;
Ej har dog Vaarfarvens Friskhed det vundet,
Visnet det hænger, dets Farve er svundet,
Maalet er naa't.

8

Høstvind kommer sin hærjende Gang,

Tuder for Blade sin spottende Sang:
"Gaar I i Barndom, saa er I for gamle,
Ned skal I Alle fra Grenene ramle;
Maalet er naa't."

Løvet nu falder, dog Blade smaa,
Ret som om atter i Knop de laa,
Rulle sig sammen, skjøndt revne fra Kviste,
Holde ved Drømmene fast til det Sidste,
Drømme om Vaar.

NAT.

O! naar Maanens Straaler milde spille,
Naar omkring mig Alt er tyst og stille,
Da er Vand mig ikke Søens Vove,
Træer ej de dunkle, tavse Skove,
Sky ej, hvad mig Himlens Hvælving dølger,
Dal og Bakke ikke Jordens Bølger,
Form ej Form og Farven ikke Farve,
Alt et Udtryk for hvad Gud har drømt.

HVAD BRØD JEG MIG VEL.

Hvad brød jeg mig vel om de graalige Sky'r,
Som henover Himmelen storme,
Naar ved Phantasiens besjælende Magt
Ej jeg kunde til Aander dem forme.

9

Hvad brød jeg mig vel om den luende Sol,
Naar den synker i vestlige Strømme,
Hvis jeg ej om et ildfuldt og glødende Liv
Bag de purpurne Sky'r kunde drømme.
Hvad brød jeg mig vel om den hvidskende Skov
Og om Kildens melodiske Stemme,
Naar mig ikke en Saga om Aandernes Liv
Phantasien deri lod fornemme.

TIL STRENGELEGEN.

Du har tonet, min Leg,
Til min jublende Sang,
Naar den lød om den kommende Vaar,
Om den løvrige Vang
Og om Kilden, der sprang
I dens herlige Skyggehal frem.

Du har tonet, min Leg,
Til mit vingede Ord,
Naar om Himmelens Stjerner det lød
Og om Blomsternes Flor
Paa den græsklædte Jord
Og om Lærken, der synger i Sky.

Du har tonet, min Leg,
Naar med Taare paa Kind
Jeg besang, hvad ej ret jeg forstod,
10 Denne Længsel, der ind
Tidt sig trængte i Sind,
Naar jeg ensom en Aftenstund sad.

Men ej mere, min Leg,
Skal du lyde til Sang,
Om hvad Skjønt i Naturen jeg ser,
Skal ej yde din Klang,
Naar min Barm vorder trang
Ved en Længsel, hvis Maal jeg ej ved.

Nej du tone, min Leg,
Skal om Kjerligheds Magt,
Om den Længsel, hvis Maal jeg nu ved,
Om Guldlokkernes Pragt,
Og om Kindernes Dragt
Og om Øjnenes drømmende Blaa.

ELLEN [I].

End har jeg kun dig skuet, fagre Kvinde!
End har ej Læben ladet mig forstaa
Ved Ordets Strøm, hvad Barmen slutter inde,
Dog gennem Skjønheds Slør jeg grandt det saa.

Thi kunde end den fri, den aabne Pande
Foruden Uskyld være dig forlent,
Saa mægted' dog ej Øjets dybe Vande
Foruden den at straale lyst og rent.

11

Og kunde Læbens fine, ædle Bue
End uden Aand og Højhed være bygt,
Mig lader Smilet, som den lod mig skue,
Paa Aandens Flugt og Evner stole trygt.

Og kunde Kindens Roser farverige
End blomstre trods et Hjerte dødt og goldt,
Det Suk, der Barmens Bølger bød at stige,
Ej vidned' om et Udspring mat og koldt.

HVI GJÆKKER MIG LIVET STEDSE!

Hvi gjækker mig Livet stedse,

Saasnart jeg stævner frem,
Naar træt jeg er af at dvæle
I Synernes luftige Hjem?
Er jeg da Fremmed hernede?
Er ikke for Jorden jeg skabt?
Har vel paa Vej til en Stjerne
Livsenglen herved mig tabt?
Nej! nej! jeg føler herinde,
Jeg hører just Jorden til,
Det glødende Liv hernede
Er netop det Liv, jeg vil;
Og Alt, hvad Livet kan give,
Jeg rumme kan i mit Bryst,
Saavel den dybeste Smerte
Som og den højeste Lyst.
O! havde jeg Magt som Vilje
Og Vilje dertil som Lyst,
Verden skulde gaa under
Ved Flammerne i mit Bryst.

12

EN BØN.

Jeg sendte som Barn, før jeg lukked' mit Øje,
Hver Aften en Bøn til min Gud i det Høje;
Slig Bøn steg vist aldrig mod Guddommens Øre;
Thi jeg bad min Gud mig almægtig at gjøre.

Nu mærker jeg først, at den naaed' hans Throne,
Nu først, at min Isse bær Almagts Krone;
Han har givet mig Almagt i Drømmenes Rige,
Snart af Taagernes Chaos min Verden skal stige.

I DRØMMENES LAND.

Det er herligt at leve i Drømmenes Land,
Hvad jeg vil, det staar der i min Magt,
Jeg kan lege med Fisken paa Havbundens Sand,
Skue Havdybets tryllende Pragt,
Jeg kan bygge som en Sommerfugl bag Rosernes Blad,
Jeg kan tumle mig som Alferne i Dugdraabens Bad,
Jeg kan stige ned i Bjerget, der har Flammer om sin Tinde,
Jeg kan vugge mig paa Strømmene de glødende derinde,
Jeg kan fare over Vandene, som Aanden en Gang for,
Mens sorte Bølger vælte sig over mørke Jord,
Jeg kan skue Mulmet vige for Lysets stærke Glands
Og juble glad med Jorden ved dets første Straalekrands,
Jeg kan fare som Storm over Hav og over Jord
Og i Kvag slaa den ængstede Snekke,
Jeg kan aande som Vaarvind paa Blomsternes Flor
Og fra Vinterens Dvale dem vække,
Jeg kan sænke mig som Dæmring ud over Mark og Vang,
Jeg kan klinge som en Tone i Lærkens Morgensang,

Jeg kan drømme som en Knop under Bladenes Hang
Og aabne mig som Rose under Solstraalers Klang,
Jeg kan bæve som Duggen paa Bøgetræets Blad
Og fange Glands og svinde ved Solstraalers Bad,
Jeg kan ruge som Skygge i Skov og i Lund,
Kan bølge som Duft fra Liljens Blomstermund,
Jeg kan taarne mig som Bølge og knuses imod Strand, -
O herligt at leve i Drømmenes Land.

14

STRAALER, MINE DRØMMESALE!

Straaler, mine Drømmesale,
Skjønt i tusind' Kjerters Glands.
Klinger højt af Sang og Tale
Strengespil og munter Dands! -

Tovelil, kom lad os vandre,
Luften her er tung og varm,
Lad os ile fra de Andre
Ned i Haven Arm i Arm.

Natten er saa mild og stille,
Fjern alt lyder Hallens Larm,
Se, hvor Maanens Straaler spille
Hist paa Sø og Baadens Karm.

Kom, jeg løser Baadens Lænke,
Stig nu, Tovelil, om Bord;
Du dig her i Stavnen bænke,
At jeg ser dig mens jeg rør.

Nu en lille Sang du synge,
Frejdig, rig og elskovsvarm,
Mens vi ud paa Dybet gynges
I vor lille, lette Karm.

Tak for dine skønne Toner
Og for Hjertets Ord deri,
Natten selv i Skovens Kroner
Sukker: ak, det er forbi!

15

Lad nu, mens vi fremad gynges,
Og af Nattens milde Vind
Vore Lokker sammenslynges,
Blodet kyskes Kind mod Kind,

Bønnen skreven i mit Øje,
Tove, lad den røre dig;
Lad mit Blik din Vilje bøje,
Saa den stedse vil som jeg.

Lad min Stemme i dit Øre
Døve Tankens strænge Røst,
Saa at du kun mægter høre
Hjertets Stemme i dit Bryst.

Og lad saa i Kys mig sige
Stærke Ord til Hjertet dit,

At dets Stemmes Kraft maa stige,
Tale glødende som mit.

FARER HEN, I TOMME DRØMME!

Farer hen, I tomme Drømme!
Synker ned i Glemsels Strømme!
I kan ej min Længsel dæmpe,
Jeg maa ud i Livet kjæmpe,
Ud i Livets stride Elv,
Bort fra Jer og fra mig selv; -
Ingen Ven jeg vinde kunde,
Eensomt mine Dage svunde
Uden Liv og uden Varme;
Træt jeg sank i Eders Arme,
I Eders blege Skyggehære
Skulde mine Venner være;
Ak, hvor har I ej mig skuffet!
Jeg mig selv har ikkun truffet
I den store Billedstrøm.
Haab til Drømme er en Drøm.

DRØM!

Bliv, o bliv i dine Drømmes Verden,
Hig ej mod Livets virkelige Færd!
Det har kun Nats og Middagslysets Farve,
Drømmen har ene Morgenrødens Skjær; -
Dør du og har levet, død er du Livets,
Aanden vil da søge til Jorden igjen;
Dør du som Drømmer, dø da kan du rolig,
Hele din Verden med dig blegner hen.

DRØMMEIDEALET.

Hele Formens rige Fylde
Tog jeg fangen og den samled'
Til et Helt foruden Lige,
Til en Kvinde ung og skøn;
Liljens friske, varme Hvide
Gød i Væksten jeg den slanke,
Solens Straaleguld det lyse
Over Haarets rige Strøm.

Himlens dybe Blaa jeg fængsled'
I det skønne store Øje,
Maanens Lys det blide gjemte
Jeg som Smil om hendes Mund,

17 Roser planted' jeg i Hjertet,
Lod dem vokse, lod dem skyde,
Sætte Knop paa hendes Kinder,
Springe ud paa hendes Mund.

Alle rene Toners Vellyd
Lod i hendes Barm jeg bygge
Og fra hendes Læbe klinge
I en skøn harmonisk Strøm;
Bølgens Gang og Fuglens Svæven,
Raaens lette Flugt paa Jorden,
Blomstens Bøjninger for Vinden
Blev de ranke Formers Liv.

Al min Barndoms rene Glæde,
Al mit Væsens bedste Indhold
Gav den Fagre jeg i Eje,
Dejlig for mit Blik hun stod;
Altid drømte jeg om hende,
Naar jeg sov og naar jeg vaaged',
Sang hun lokked' fra min Lyre;
Længsel gød hun i mit Bryst.

Længsel efter En lig hende,
Men med mere Liv end Drømmens,
Og min Længsel sig forvilded'
Og til Attraa højt den steg;
Jeg i Drømme hende favned',
Med mit Favntag hende dræbte,
Sidder ene nu og drømmer,
Skjøndt jeg kjender Drømmens Værd

18

GUD, FRELS MIG DOG!

Gud, frels mig dog, end kan det ske,
End kjæmper jeg imod,
Men faar ej snart jeg Frelsen se,
Forsvinder alt mit Mod.

O frels mig dog, jeg er det værd,
En Verden i mig bor,
Et Skjønhedsvæld, en Tankehær
Gaar under uden Spor.

Gud, frels mig dog af Drømmens Arm,
Styrt Himlen ned paa mig,
Slyng Livets Bølger mod min Barm,
Saa skal jeg tro paa dig.

VIGER BORT!

Viger bort, jeg tænke vil en Stund,
Paa hvorvidt I usle tomme Drømme

Har mig bragt. Jeg trænger til et Blund
Nu i Barndomsminders Arme ømme.

Viger bort, thi græde vil jeg død
Taaren tung, som i mit Øje brænder,
Medlidstaaren med min egen Nød,
Anden Medlid ej jeg Arme kjender.

Vig da bort, nej kom kun Drømmehær,
Ikke tør jeg se mig selv i Øje,
Ikke tænke paa min tomme Færd,
Ikke se fra Dybet mod det Høje.

19

Hyllede i Farvens Straaledragt,
Smykked' rigt med Formens hele Fylde,
Væbnede med fulde Toners Magt,
Kommer mine Sandser nu at trylle!

"Tusind' Frugter rulle for min Fod,
Vinen skummer højt i gyldne Skaale,
Tusind' fulde Læbers Purpurblod
Vinker, tusind' skønne Øjne straale;"

"Vildt til tryllerige Toners Takt
Fagre Kvinder sig i Dandsen svinge,
Ingen Renhedstanke holder Vagt,
Skjønhedstanken knap dem mægter tvinge;"

"Løste Lokkers silkebløde Hang
Kysser Barmens runde Liljehøje,
Foden hurtig følger Cymblers Klang,
Smidigt sig de smækkre Midjer bøje."

Jeg er træt af Dandsens vilde Larm,
Atter mægted' Sorgen mig at finde,
Vrister mig af Drømmens fulde Arm,
Byder stærke Toner holde inde.

"Gyldne Frugter vorde ækelt Kryb,
Og en grønlig Gift nu sagte skummer,
Ful og stinkende, i Luedyb
Af de gyldne blomsterkrandste Kummer;"

20

"Hver en Kind, der blussed' frisk og rød,
Ejer nu kun Feberhedens Luer,
Og Begjærets sandsevarme Glød
Øjet nu for Straaleblikket skuer."

Nu en Stund i Væmmelse og Nød,
Nu en Stund med tom og daadløs Klage,
Saa er atter Drømmens Rose rød,
Saa igjen i Drømmens Arm tilbage.

ASALI [I].

Det er mig, som havde jeg nys mig rejst
Fra langsomme Smerters Leje
Og, aandende atter den friske Luft,

Gik glad ad de kjendte Veje,
Mens løftende Længsel og jublende Lyst
I vekslende Bølgeslag hæved' mit Bryst.

Det er, som jeg stod paa et herligt Skib,
Der, længe ved Taager bundet,
Nu susede frem for en blæsende Bør,
Der havde dem overvundet,
Som stod jeg i Stavnen og hilsed' med Lyst
De blinkende Lys paa den vinkende Kyst.

Det er mig, som var jeg en Strengelig,
Som længe kun Stormen rørte,
Der kommen nu var til en Sanger god,
Som Haand over Strengelig førte,
I Higen at smelte til Et med hans Bryst
Nu dirred' af Længsel og toned' af Lyst.

21

ASALI [II].

I hendes Hjerte varmt og mildt
Min Fremtids Skjæbne den bor,
Den være Jammer, være Lyst,
Snart kalder den frem mit Ord;

Paa hendes Læbe frisk og rød
Den viser sig da for mig
Med Harmblik eller med venligt Smil
Og daler saa over mig.

ASALI [III].

Naar Haabets Vinger allernærmest løfte
Mig mod den Himmel, som jeg higer til,
Da stiger frem for Sjælen mørke Tanker,
Og Haabets Kraft ej længer bæere vil.

Kan hun vel elske Trællen, som hun løste,
Thi Træl, hun vide skal, det var mit Navn;
Vil kun til Hjælp hun da mig række Haanden,
Men haanlig vrage Hvilen i min Favn.

Kan hun vel tro paa mig, sig til mig støtte,
Med mig vel trøstigt flagre Elskovs Flugt;
Maa hun ej tro, at ingen Kraft jeg ejer
Og at mit Mod blev dræbt ved Trældoms Tugt.

Hun maa det ej, jeg var til Træl ej baaren,
En Kongesøn det var, i Lænker lagt;
Men Lænken faldt, og ingen Skygge vover
Nu mer at trodse min gjenvundne Magt.

22

Ja jeg er Drot, hun op til mig skal skue,
Skal fuld af Tillid synke i min Favn,
Som min hun dele vil en Konges Sæde,
Og fjerne Slægter kjende hendes Navn.

VIL DU.

Vil du, jeg bli'r en kraftig Eg,
Der Stormen Trods kan byde;
Vil du, jeg vorder Sivets veg,
Som Luftning svag kan bryde.

Vil du, faar tusind' Strenges Klang
Og Livskraft Syner mange;
Vil du, forstummet brat min Sang,
Og Syn i Graven gange.

Vil du, staar Ingen højt som jeg,
Ej mer kan Lykken stige;
Vil du, o da kun vorder jeg
I Jammer Manges Lige.

SEJERSSANG.

Saa har jeg da Sejer vundet
I Kamp uden Sværd og Blod,
Saa ligger da lænkebundet
Nu Drømmene for min Fod.

Saa skal da i Livet Fæste
Jeg finde nu for mit Sind,
Det Ædleste og det Bedste
Det fører mig nu derind.

Saa kan jeg da dette Rige
Af Ynde, Godhed og Aand,
Mer skjønt, end Ord kan udsige
Mit kalde med henrykt Aand.

Og Taarer vil det fordunkle,
Ganger mig Lykken imod,
Men Smil vil over det funkle,
Om Lykken vorder mig god.

Mit ædle, mit skjønnede Rige,
Saa lad os da følges tro;
Og herlig skal Sangen stige
Mod Sky om os lyk'lige To.

TIL ASALI [I].

Jeg var et Rov for vilde Sandsedrømme,
Min Vilje svag var og min Tanke sløv,
Og uden Modstand ned ad Syndens Strømme
Jeg gled for hver en Frelse blind og døv.

Men da saa mig din friske Purpurlæbe,
At du mig elsked, fik i Kysset sagt,
Da følte undrende jeg i mig stræbe
Mod Lyset frem en hidtil ukjendt Magt.

Jeg følte, stolt ved, at en saadan Kvinde
Sin Skjæbne voved lægge i min Haand,
At nu i Livets Kamp jeg kunde vinde
Opmuntret, elsket af en saadan Aand.

24

Og derfor er min Gjæld til dig saa vægtig,
At ej den løses kan med Livet selv;
Thi du for Evighed mig frelste mægtig,
Idet du gav mig Troen paa mig selv.

TIL ASALI [II].

Før drømte jeg fast hver eneste Nat,
Jeg havde dit Hjerte vundet;
Ak, hvor var Dagen da mørk og mat,
Naar Mulmet igjen var svundet!

Nu plager en Drøm mig saa tung og svar,
Den at jeg dit Hjerte har mistet;
O, hvor er Dagen da lys og klar,
Naar Mørket sig bort har listet!

SOLNEDGANG.

Ren og klar stod Himlens hvalte Bue,
Havet brusende mod Stranden brød,
Dog i Et ved Solens stærke Lue
Havets Kraft og Himlens Mildhed flød.

Henrykt nød jeg dette stolte Skue,
Thi det paa mit Spørgsmaal bragte Svar,
Kan vel Kjerlighedens stærke Lue
Smelte sammen sligt et Sjælepar?

Kan vel hendes stille, lyse Mildhed,
Hendes Tanke rolig, høj og klar
Enes med mit Hjertes mørke Vildhed

Og min Tanke, der ej Hvile har?

25

TIL ASALI [III].

Jeg ved ej, hvad Himlen ejer
Af paradisisk Lyst,
Men saligt, ved jeg, er Kysset
Fra din Mund, Bryst mod Bryst;

En Salighed vel, der varer
Et hurtigt Lynslags Gang,
Som Blinket vel af en Stjerne,
Som Strengens raske Klang.

Men kunde den sig forlænge
Til Tid, om nok saa kort,
En Evighed ved jeg, drømme
Jeg kunde i Tiden bort.

DER HJÆLPER EJ DRØMME.

Der hjælper ej Drømme saalidt som Digt,
Er Fondet end aldrig saa stort og rigt;
Ej Kjærlighed bærer, faar Livet ej drage
Sin Aande i Miner saavelsom i Ord,
Om ikke Erindring fra levede Dage
Kan klinge deri som et tankerigt Chor.

Vel ejed' en Barndom jeg skjøn og rig,
Men Barndommen er kun det ulmende Liv,
Og aldrig fik levet jeg Ynglingelivet,
Det drømte jeg bort, ak! i Skyggernes Land,
Fik aldrig med Verden i Kast mig givet,
Har ej været Yngling - og nu er jeg Mand.

26

TIL ASALI [IV].

De gamle skønne Sange
Om Alfer og om Feer
Frem for min Tanke gange,
Naar dig mit Øje ser;
Du er det skønne Rige,
Hvor Eventyret bor,
Alle dets Und're stige

Mig frem i broget Chor.

Henover Kinden fare
Paa Rødmens Rosensky
Lysalfers lette Skare,
Opskræmmede og sky,
I dine Lokker bygger
Zefyrerne saa fro,
Drømmens vekslende Skygger
Har Hjem paa Brynets Bro.

I Øjets Sø, den klare,
En dejlig Havfru' bor,
Med Vemod hun som Snare
Mig drog med Vælde stor,
Maa end jeg stedse stirre
I Dybet, hun er i,
Tanken maa sig forvirre
Før jeg mig ønsker fri.

I Læbens Luer vugges
En Salamanderhær,
Naar Øjet for mig lukkes,
Jeg vover mig den nær,
27 De lokke og de drage
Mig i den fagre Ild,
Ikke dog helt forsage
Jeg tør den Havfru mild.

Men drog mig Dybet ikke
Saa vemodssælt og tyst
I klare, milde Blikke,
Jeg sprang i Flammens Lyst;
Og lyste ikke Luen
Med slig en magisk Glød,
Synken blev da min Skuen,
Jeg sank i Dybets Skjød.

FARVEL!

Ung Sigurd hed en Sanger,
Om ham jeg synge vil,
Ung Asali, jeg beder
Dig høre nøje til.

Imellem dunkle Drømme
Saa gled hans Ungdom hen,
Drøm var hans værste Fjende,
Han kaldte den for Ven.

Naar Verden kold ham mødte,
Og Livet gav ham Sorg,
Saa flygtede han stedse
Til Drømmens aabne Borg.

Drøm mildnede hans Kummer,
Den var saa sæl og god,
Han mærkede slet ikke,
Den drak hans Hjerteblood.

Den gav ham Borg og Slotte,
Den gav ham Lyst og Magt,
Den gav ham Sejr og Ære
Og alle Verd'ners Pragt.
Alt fik han uden Virken,
Alt uden Kamp og Strid,
Thi sløved' det hans Vilje
Og røved' Mod og Vid.

Og da ham Legen trætted',
Og Drømmen blev for trang,
Var Livet fjernt og fremmed
Som Fortids Sagn og Sang.

Ak intet Tag var taget,
Og steget intet Skridt,
Slet ingen Hindring fjernet,
Og ingen Strid var stridt.

Saa stred han da mod Maalet,
Men naar det tungt ham faldt,
Saa hvidsked' venlig Drømmen:
Hos mig du er der alt.

29

Thi lod han Striden fare
Og drømte end en Stund,
Men vaagned' dobbelt sorgfuld
Op fra det korte Blund.

Han kunde ikke ville,
Han turde ikke tænkt,
Ham havde Drømmen bundet,
Fra Livet udestængt.

Da kom en dejlig Kvinde,
Og alle Lænker brast,
Al Svaghed var forsvunden,
Og Viljen vorden fast.

Hun rakte mild ham Haanden,
Hun skjænked' ham sin Tro,
De elskede hinanden
Om nogensinde To.

Til ham fra hendes Hjerte
Flød Livets friske Strøm,
Men Sigurd ejed' Intet,
Kun Drøm og atter Drøm.

Og ej han turde give
Af Drømmens falske Skat,
Han frem ej turde mane
Dens faresvangre Nat.

30

Han følte, at han maatte
En Stund end ene gaa
For ved sin egen Kæmpen
I Livet Fæste faa.

Og Modet til at fare
Og pløje Livets Sø,
Det havde hun ham givet,
Den ædle, skønne Mø.

Han saa i hendes Øje,
Han mindet' hendes Mund
Og bad hende kun tænke
Paa Gjensyns lyse Stund.

Mer melder Sangen ikke
Om Sigurds Nød og Held;
Gud kjender ene Enden,
Ung Asali - Farvel!

FJERN.

Nu aabner hun vist sit Vindve,
Nu Natten mørk falder paa,
Og Maanen straalere fra Himlen
Med alle de Stjerner smaa.

Dem sender hun milde Blikke,
De blinke til mig igjen,
Saadan gennem Rummet vide
Faar Hilsen jeg fra min Ven.

31

En Regn af Straaler nedsender
Sølvmaanen fra Himmelbo
Og danner henover Havet
Af dem en funklende Bro.

Nu ganger hun ud paa Broen -
I Tanken, og jeg som hun,
Snart ville vi mødes derude -
I Tanken, ak! er det kun.

Hun kommer - med Ild i Øje,
Med Smil om sin Purpurmund,
Dens glødende Buer kysse
Jeg skal om en føje Stund.

Jeg aner den milde Aande,
Jeg venter det søde Kys,
Jeg strækker min Arm at favne,
Hvad jeg kun skuede nys. -

Ak, Armen favner kun Luften,
Og Kysset som Suk mig flyr,
Natvinden isner min Pande,
Mens Maanen svinder bag Sky'r.

NAAR EN GANG.

Naar en Gang mit Hjerte mer ej banker,
Og min Aand er bleven frank og fri,
Naar kun Vilje, Følelse og Tanker
Er mit Jeg, og Livet er forbi;

Vil da Aanden ej tilbage længes
Til det Baand, der her til Jord den bandt?
Vil den ønske ej igjen at stænges
Ind i Buret, hvortil den var vant?

Vil den ikke savne Formens Fylde?
Vil den ikke savne Farvens Pragt?
Og, naar ingen Toner sødt den trylle,
Vil den da ej savne Tonens Magt?

Fremfor Alting, vil den ikke savne
Hende, som var her dens Et og Alt,
Som den ikke mer kan se og favne
Siden Støvets Mure om den faldt?

Og naar saa en Gang den Fagre døde,
Blev en Aand saa frank og fri som jeg,
Bli'r saa muligt mellem os et Møde?
- Eller farer ensom hver sin Vej?

TIL ASALI [V].

Som før Leander gjennem Havets Bølger
Hver Aftenstund sig skyndte til sin Mø,
Saa iler, men langt oftere, min Tanke
Til dig igjennem Dagens Travlhedsø.

Men ak, den er jo ikkun dog en Tanke,
Naar nølende fra dig den drager bort,
Og har ej Værd som hines Elskovsmøde,
Var det selv mer end Tankemødet kort.

Men er det end ej andet end en Tanke,
Der minder om et dybt og bittert Savn,
Til dig den kold og uden Liv ej komme
Skal som Leander kom til Heros Favn.

SOLNEDGANG.

Svømmende Skyer, dejlige Cyclader,
Roser, der vugges paa Lufthavets Bryst,
Stænkede af Sphærers tonende Cascader,
Sollyset skummende mod Eders Kyst,
I alene ere
Værdige at bære
Navnet af Asalis lykkelige Land.

Der skal hun throne, drømmende sig hvile
Der skal jeg knæle tavs hos hende ned,
Der skal jeg glemme, mens I fremad ile,
Livet og Verden, Gud og Evighed;

Et mig kun skal fylde
Løfte og fortrylle,
Elskovs Evangelium i Asalis Navn.

HJEMAD.

Paa Længselens Vinger jeg flyver mod Ø,
Der er mig beredt min Lykke,
Der venter nu paa mig den fagre Mø,
Beredt til som Brud sig at smykke.

34

- Det vifter saa mildt fra det smilende Land,
Det er hendes Længsels Sukke;
Et Klædebon bølger for Vinden paa Strand,
Om hende dets Bølger vist vugge. -

- Snart lide skal Længselens Drage sin Død,
Derfor den saa heftig sig vrider;
Et glødende Kys fra din Læbe saa rød,
Og Længselen stille aflider.

MIN LYKKES BORG.

Borgen stod færdig med Taarne og Spir,
Flammende Arne og Lunde med Skygge,
Herlige Haller med funklende Pragt,
Venlige Celler med Skjønhed og Hygge.

Højt stod paa Svalen min yndige Brud,
Hilsende klang hendes dejlige Stemme,
Smiil sprang fra Læben og Blodet til Kind,
Snart var jeg endelig hos hende fremme.

Ind da paa Borgen jeg satte min Fod,
Murene bragende faldt med det Samme,
Taget nedstyrted' og Søjlerne brast,
Lund misted' Løvet og Arnen sin Flamme.

Bort med en Fremmed var flygtet min Brud,
Daaret mig havde med List hun, den Rene,
Ene jeg var i den styrtede Borg,
Knust under Taarnenes tyngende Stene.

35

FORBI.

Saa var da Livet jeg har levet,
En tom og ussel Taagedrøm;
Thi hun kun med mig Spot har drevet,
Hun, Asali, saa god og øm.

Jeg har da elsket som i Drømmen
En Skygge, der ej elsked' mig; -
Og nu forsvinder du i Strømmen
Nu, da jeg skulde favne dig.

SAA ER NU DA JORDEN EN KOBBERTYR.

Saa er nu da Jorden en Kobbertyr,
En Phalaris grum "Gud Fader",
Og Smerte og Skuffelse er den Ild,
Han Tyren ombølge lader.

Han hører da oppe fra Himlen fro
De martrede Sjæles Klager,
Dog først naar en Digter er med deri,
Ham rigtig Concerten behager.

Thi har da og jeg faaet mit Parti;
Han ved, con espressione
Jeg altid har sunget, og derfor skal
Min Sang nu mod Himmelen tone.

36

Saa synge vi da, men husker vel paa,
Vi aldrig tør vorde tavse,
Selv Dommedag, naar den kommer en Gang,
Er ikkun en lille Pause.

Ja, stemmer nu op I Sjæle paa Jord,
Men vogter Jer for minuendo;
Lad bruse det gennem al Evighed
Med Kraft i et vældigt crescendo!

Saa synge vi Solen og Maanen ud,
Ned synge vi Stjerners Vrimmel,
Saa synge vi selve Tiden istaa
Og sammen Helved og Himmel.

Saa synge vi Guddommens Throne i Kvag,
Vi synge ham selv er til Døde,
Til sidst vi synge os selv saa ihjel
Og levende atter de Døde.

JEG VIL EJ DØ.

Jeg vil ej dø, jeg vil først mætte
Den Lyst til Liv, der i mig bor,
Jeg hendes Navn maa først forgjette,
Før jeg kan fly fra dunkle Jord.

Jeg vil i hver en fager Kvinde
Kun hende nyde paa min Vej,
Kun saadan kan min Livslyst svinde,
Thi hun kun Livet er for mig.

37

Har da jeg til den sidste Tanke
Dig nydt, mit Hjertes fagre Mø,
Saa ved dit Navn mit Hjerte banke
Ej mere kan, - saa vil jeg dø.

ELLEN [II].

Er Elverpigens Ryg end hul,
Er hendes Barm dog fuld,
Og er end Ellen tankearm,
Er skjønt dog Haarets Guld,
Bor Troskab ej i hendes Barm,
Saa er dog Øjet smukt,
Og Læben gløder lige varm,
Er Hjertets Ild end slukt.

JEG KAN EJ SIDDE LIG EN HELDIG FISKER.

Jeg kan ej sidde lig en heldig Fisker
Tryk i et Hjem og frydes ved min Skat;
Thi Perlen, som alt funkled' for mit Øje,
En Andens lykkelige Haand fik fat.

Men han, der fik den kan ej ret den skatte,
Han ser dens Glands og frydes ved dens Værd,
Han lader den i alskens Lysning spille,
Dog aldrig saa han end dens bedste Skjær.

Og kunde han sin Perle skue funkle
En Gang ved mine Øjnes stærke Skjær,
Han vilde sin i den ej mere kjende,
For ham den mistet havde da sit Værd.

J. P. Jacobsen. IV 5

38

ASALIS HAVE.

Jeg stod ved Havens Gjærde
Med Haanden under Kind,
Med mine Lokker leged'

Den svale Aftenvind.

Jeg lyttede til Klokken,
Der ringed' Solen ned,
Jeg stirrede paa Skyen,
Der over Himlen gled.

Men Hjertet vugged' ikke
Paa Klokkens Tonestrøm,
Og Tanken dvæled' ikke
Ved Skyens Purpursøm.

Det var, som om mit Hjerte
Stod stille i mit Bryst,
Og Tanken søgte Hvile,
Fordi selv der var tyst.

De sidste Toner døde,
Og Skyens Bræm blev graa,
End stod jeg der og lytted,
End stod jeg der og saa.

Da bar imod mig Vinden
En Strøm af Rosenduft,
Da vaagnede mit Hjerte,
Da fik min Smerte Luft.

39

Da maalte atter Tanken
Det Tab, jeg havde lidt,
Da risled' atter Blodet
Fra Hjertesaaret mit.

Jeg følte mig saa ene,
Forglemmt, forskudt, forladt,
Dog aned' jeg en Lysning
I mine Sorgers Nat.

Jeg hæved' mine Blikke,
Jeg bøjede mit Knæ,
Jeg folded' mine Hænder
I Havegjærdets Læ.

Da klang hinsides Gjærdet
Saa frejdig, let og klar
Den milde Barnelatter,
Som hun alene har.

Da krymped sig mit Hjerte,
Som haged det mod Død,
Og vilde Smertetoner
Sig over Læben brød.

Da flygtede jeg hastigt
Langt, langt fra Haven bort
Og styrled' ind i Skoven
Mig som en jaget Hjort.

40

AFSTED MIN BAAD!

Afsted min Baad, afsted min Baad
Ad Lidenskabens Strømme!
Dig styrer ingen Viljes Ror,
Hvorhen de vil, du svømme!

Af sted min Baad, af sted min Baad!
Længst Haabets Flag vi strøge,
Der findes ingen Havn for dig,
Hvor du kan Hvile søge.

Af sted min Baad, af sted min Baad!
Dig lyser ingen Stjerne,
Snart knuses du i Fossens Fald,
Det bruser i det Fjerne.

ØNSKERNE.

Saa sikker du stander, du mørkladne Borg
Med Volde og Gravene brede,
Med Broen optrukken og Porte tilstængt,
Ja sikker som Fjeldørnens Rede.

Og Vægteren vandrer paa Muren omkring
Aarvaagen, med spejdende Øje,
Med Landsen i Armen og Sværdet ved Lænd
Og vogter saa tro og saa nøje.

Dog ikke han mærker, hvor grandt han end ser,
At trods han saa stærkt monne stænge,
Saa let over Gravene, Volde og Mur
Der talløse Skarer sig trænge.

41

Ja ustandset iler det brogede Tog,
Saa tæt paa hinanden de følge,
Som Skyer, der jages af susende Storm,
Som ved Strandbredden Bølge paa Bølge.

De trænge sig ind til det signede Sted,
Hvor Signelil sødt monne sove,
Dog ikke de styrre den slumrende Mø,
Hvor Meget og Mangt de end vove.

En henover Lejet sig bøjer saa øm
Og minder den snehvide Pande,
En ændser alene de hvælvede Laag,
Der dække de drømmende Vande.

En leger med Lökkernes smidige Guld
Og En med Fingrene hvide,
En trykker sig til hendes rødmende Kind,
En drikker de Aandedrag blide.

En slynger sin Arm om den snehvide Hals,
En vil hendes Hjerteslag høre,
Helt mange sig trænge om Læben til Kys,
Flest hende dog sukke i Øre.

Men Vægteren vandrer paa Muren omkring
Aarvaagen, med spejdende Øje,
Med Landsen i Armen og Sværdet ved Lænd

Og vogter saa tro og saa nøje.

42

SOLNEDGANG.

Signe, sig mig hvorfor skuer
Saa vemodig imod Himlen
Du med Taarer i dit Øje?
Signe, ser du paa de mørke
Skyers tavse, sære Flugt?

Signe, vid til disse Skyer
Ere vilde Aander bundne
Som paa disse Taagesnekker
Fare skulle vide, længe,
Længe indtil Dommens Dag.

Gjerne vilde de dem slippe,
Svinge sig til Gudens Throne,
Synge med i Jubelsangen,
Ikke fare tavse, stumme,
Lavt og nær den usle Jord.

Naar sig Sol i Havet sænker,
Ile de imod dens Luer,
Ville brænde deres Skibe
For ej mere bundne fare,
Vil med Trods sig gjøre fri.

Solen tør dem ikke brænde,
Men medlidende forgylder
Den de sorte Taagesnekker,
Signe, denne rige Skjønhed
Er forgyldt Elendighed.

43

Signe, ser du paa min Pande
Ej et Mærke, som dig siger
At og jeg en Gang skal fare
Paa en dunkel Taagesnekke
Fjern fra Himmelborgens Fryd.

Signe, husk naar du en venlig
Sommerdag hernede vanker
Og en sortblaa Sky for Solen
Breder skummel Skygge om dig,
Signe, husk saa det er mig.

ASALI [IV].

Ene jeg sidder paa Grøftekanten,
Skjult under Hyldens duftende Hang,
Stirrer paa Græsset med Morgenduggen,

Hører med Vemod Asalis Sang.

Gjennem det aabnede Vindu' svinger
Alle de kjendte Toner sig ud,
Kjendte for Øret men ej for Hjertet, -
Asali er jo en Andens Brud.

Kolde de bølge som Morgenluften,
Ej bryder Hjertets Sol sig deri,
Tonernes Farve er mat og blegnet,
Sangen er ikkun skjøn Melodi.

Har hendes Hjerte da mer ej Varme?
Kan det ej mer besjæle en Sang?
Er den da brudt nu, den stærke Sangbund,
Der gav din Sang dens magiske Klang?

44

Nej jeg fornemmer det nu med Bæven,
Ej tør du lade dit Hjertes Skjær
Falde henover de gamle Sange,
De kunde vorde en farlig Hær.

Ene jeg sidder paa Grøftekanten,
Skjult under Hyldens duftende Hang.
Flammerne har i mit Hjerte nærret,
Asali, stærkt din kølige Sang.

MOD DÆMRING.

Afsted, før Solen tænder
De vestlige Skyer i Brand,
Før Natten Dæmring sender
Udover det tavse Land.

Afsted fra dunkle Skove
Og rullende Bølgers Pragt,
Min Sjæl tør her ej vove
En Kamp mod Dæmringens Magt.

Afsted, jeg tør ej tøve
Alene her med mig selv,
Hvor ingen Stemme døve
Mon Suset af Minders Elv.

Afsted, thi Dæmringsstunden
Gi'r Minderne dobbelt Pragt
Og rejser fra Sjælegrunden
Hver Længsel i dobbelt Magt.

45

Afsted til blussende Kvinder
Og skummende Bægres Klang,
Der dræbes de gamle Minder
Ved Kys og jublende Sang.

SIGNE.

Saasnart min Stemning stevner
Mod Lidenskabens Nat,
Jeg maa alene fare,
Af dig, min Sjæl, forladt.

Du bøjer ræd dit Hoved
Og lukker Øjet til,
Som Markens Leger fagre,
Naar Natten stunder til.

Frygt ikke Nattens Mørke,
Frygt ej dens stærke Lyn,
Thi Livets dunkle Gaader
Der klares for dit Syn.

Her ulmer mat kun Livet,
Som Gnist i Aske kvalt;
Der flammer det mod Himlen,
I alle Farver malt.

Her er du svag og bunden,
Der er du stærk og fri,
Der er med Baand, med Lænker
Og Skranker det forbi.

46

Der stiger du mod Himlen
Og ned i Dybets Skjød,
Der lever Aanden Livet,
Der aner den sin Død.

Ser, Signe, i mit Øje
Du Ilden vild og stærk;
Den er i Natten fostret,
Er Lidenskabens Værk;

Den er en OfTerlue,
Der hver Gang, den er tændt,
Bestemt et Offer fordrer
I sine Flammer brændt.

Du, Signe, er det Offer,
Nu Luen favne vil;
Saa kom, jeg dine Øjne
Med Kys vil binde til.

Med mine hede Læber
Paa Barm bag Linets Bræm
Jeg kalder Amors Bue
I Rosenlinjer frem.

Nu er du Luen viet,
Den leger om dig alt,
Nu kommer Nattens Mørke,
Ved Tegnets Magt fremkaldt.

47

FRED.

Fred, du hulde Englelil
Med det stille Smil om Munde,
Kan du, Kjære, o saa vil,
At min Sjæl maa roligt blunde;
Dræb hver Uro i mit Bryst,
Al min Sorg og al min Lyst;
Ene Længsels stille Smerte
Leve lad du i mit Hjerte.
Let med Vemodstræk om Munde,
Hulde Engel, lad mig blunde,
Mens fra Mindets Verden strømme
Blidt min Moders Sange ømme.

VED ASALIS GRAV.

Alle de voksende Skygger
Har vævet sig sammen til en,
Ensom paa Himmelen lyser
En Stjerne saa straalende ren,
Skyerne have saa tunge Drømme,
Blomsternes Øjne i Duggraad svømme,
Underligt Aftenvinden
Suser i Linden.

Slumrer du sødt nu dernede,
Du Herlige, Asali min,
Eller omslutter nu Kisten
Kun snehvide Dødningelin?
Ligger du her under Jord i Dvale,
Eller er hist du i Himlens Sale?
Sikkert sidder jeg ene,
Fjernt fra dig, Rene!

Sørgelig blev mig min Skjæbne,
Saalidet kun Lykken mig gav,
Hver Gang paa Livet jeg haabed',
Den gravede Haabet en Grav;
Vilde den nu dog mig Livet røve,
Førend jeg Vanviddets Nat faar prøve;
Lykke, mig læg, du hulde,
Snart under Mulde!

Findes der Himmel og Helved,
Du glædes i Himmerigs Sal,
Mig vil da Guddommen give
Vel Helvedes dybeste Kval;
Helved han har mig paa Jorden givet,
Jordeliv vorder kun Helvedslivet,
Dig skal jeg aldrig favne,
Evigen savne.

Kunde, - den Draabe tilbage
Af Haabets Hav ene jeg har, -
Døden til Intet mig gjøre,
O Dødsstund, hvor var du dog klar!

Maatte min Aand som et Sus fra en Vinge,
Som en hendøende Røst bortklinge
Intet som Indhold favne,
Intet mer savne!

49

MED STORE TANKER HAR JEG LEVET.

Med store Tanker har jeg levet,
Og dybe Stemninger mig bar
Saatidt til Aandens lyse Rige,
Hvor Sandhedssolen funkler klar.

Paa Skjønhedshavet har jeg vugget
Og lyttet til dets Vovers Klang,
Og Dybets fine, klare Perler
Jeg dristig hentet paa min Gang.

Rigt var mit Liv paa Sorg og Smerte,
Men og paa Fryd, selv i dets Kval,
Og blev jeg slaaet i dets Kampe,
Jeg vandt og Sejre paa dets Val.

Og dog, hvor gjerne veg jeg ikke
Min Plads i denne stolte Dands,
Og gav med Glæde Aandens Vælde
Bort for en Bondes sløve Sands.

O, hvilken Ro dog kun at tænke
Paa, hvad et søvnigt Blik kan se,
Hvad Værd ej har, værdifuldt finde
Og dumt ad Aandens Tale le;

Og saa tilsidst henslumre rolig
Med Drøm om Himlens Fryd og Mag,
Om Gjensyn med afdøde Koner
Og Haab om Søndag hver en Dag.

50

LAD MIG EJ DØ!

Lad mig ej dø en Dag, Naturen bader
Sig glad og lykkelig i Solens Glands,
Mens tusind' Fugle fro i Lunden juble,
Og Bølgen vugger sig i livsglad Dands,
Mens milde Vinde sprede Blomsters Duft,
Og ingen Sky gjør mørk den lyse Luft!

Det, som af Alting renest jeg har elsket,
Naturen med dens rige Liv og Pragt,
Hvis hemmeligste Aandedrag jeg fulgte,
En Elsker lig, ved Brudens Leje Vagt, -
Den skal ej smile ligegyldig fro,

Naar Afskedsstunden kommer for os to.

Lad mig ej dø, mens Dæmringssukket hæver
Sig fra Naturens angstomspændte Bryst,
Naar Vemodsdraget fødes paa dens Pande
Ved Mindet om de lyse Timers Lyst!
En Medlidstaare vil det synes klar,
Og stedse bedsk mig Medlidstaaren var.

Nej, lad mig dø en Høstnat vild og dunkel,
Naar Stormen farer over Hav og Land
Og hvirvler Løvet om i sæere Kredse
Og slynger Bølgen fraadende mod Strand,
Naar Skyer stævne frem i sælsom Flugt,
Og hver en Stjerne er paa Himlen slukt!

51

Da kan jeg tro, at lydt Naturen jamrer
Og hyller sørgende sit Hoved til,
Og hvad med mig den hele Verden taber,
Jeg se i Skyernes det sæere Spil;
Det er de Skikkelser, jeg skulde fød,
Men som med mig nu dø den aarle Død.

52

HERVERTS DØD.

Det var en herlig Sommernat
Med Efterskjær af Solens Glands,
Med Taageslør og Vovedands
Og Maanesølv paa Sø og Krat,

Med sagte Sus i Bøges Hang,
Med Lindeblomsters søde Duft,
Med Stjerneblink fra mørkblaa Luft
Og vaagen Fred paa Mark og Vang.

Men stille mægter ej Naturens Fred
Uroen i et fredløst Hjerte,
Dens milde Tavshed gjør kun dobbelt tung
Den mørke Uros vilde Smerte.

Flyet fra det drømmesvangre Leje,
Fast omklamret af sin Kummings Arm
Hververt ilte ad utraadte Veje,
Vakte vissent Løv til sagte Larm.

53

Op til Fortidsminders lyse Himmel
Stærk han for ved Phantasiens Magt,
Kasted' glad sig i den glade Vrimmel,
Nød i fulde Drag den milde Pragt.

Styrthed' saa med Lynets Fart tilbage
I sin Jammers trøstesløse Favn,
Knust, men uden Smerteraab og Klage,
Kun med Vemod hvidskende et Navn.

Navnet løfted' fra ham Smertens Tynge,

Kaldte atter svundne Dage frem,
Lod paa Mindets Strøm igjen ham gyng,
Gav for Livet atter ham en Drøm.

Atter saa for første Gang han hende,
Atter rakte hun sin Haand ham fro,
Atter var han lykkelig med hende,
Atter sang han lykkelig om To.

Brat sin Lykke saa igjen han briste,
Som han troed' mest den stærk og fast,
Blev mod Vanvid ved det tunge Miste
Atter dreven, Drømmen atter brast.

Feberhed paa Mosssets bløde Tue
Sank han hen, til Døden træt og mat,
I sit Øje Livslysts hede Lue,
I sit Hjerte Tomheds dumpe Nat.

54

Nattens lune Vind imod ham førte
Blomsterduftes ætherlette Hav,
Phantasien, vakt derved, ham førte
Til hans Moders blomsterdækte Grav.

Bittre Smil om Læbens fulde Bue
Sig til stille Vemod slapped' snar,
Og for Øjets vilde Feberlue
Glimted' frem en Taare mild og klar.

For hans Øre lød hans Moders Sange,
Fro han lytted' til den kjendte Klang,
For hans Øje Barndoms minder mange
Kom og svandt i liflig Bølgegang.

Sangen voksede i Klang og Fylde,
Mere Liv og Farve lød deri,
Drømmen, der ham fordem mægted' trylle,
Var det, gjenfødt nu som Melodi.

Barndoms minderne, ved Sang betvungen,
Skifted' Ham og voksed' op i Magt,
Og af Glemsels mørke Nat opsungen
Stod hans Drømmeverdens lyse Pragt.

Store Blomsters farverige Kroner
Aabned' sig og spredte herlig Duft,
Underskjønne, fulde, rige Toner
Klang fra Jord og Blomster og fra Luft.

55

Lys i stærke, brede Farvebølger
Styrtes sig fra Himmelbuen ned,
Fagre Mør, som ingen Klædning dølger,
Lægge sig ved klare Kilder ned.

Frem imod ham gaar med aabne Arme
Drømmeidealet, længst forglemt,
Øjet tindrende af Liv og Varme,
Læben smilende med aandfuld Skjemt.

Op han fra det bløde Leje farer,
Ungdomssmilet lyser om hans Mund,
Ungdomsvarme Øjets Taage klarer,
Kinden blusser ungdomsfrisk og sund.

Ind i Drømmekredsen raskt han springer,
Kysser, favner, trykker til sit Bryst,
Og med Skyggerne i Dands sig svinger,
Fyldt af mægtig, overvættes Lyst.

Snart dog trættet han til Jorden segner,
Dødens Skjælven gennem Aarer gaar,
Ej dog Kindens friske Roser blegner,
Førend Hjertet mer i Bryst ej slaar,

Døende han strækker sine Hænder
For at favne, hvad han favned' nys,
Og det sidste Suk hans Barm udsender
Møder Drømmens Skygger med et Kys.

HADDING EPISK DIGTNING

58
59

FØRSTE SANG. (Haddings Fødsel).

Midt i Lejreskovens Tykning
Laa en faldefærdig Hytte.
Fra dens Glug en rødlig Lysning
Straaled, dæmpet, ud i Natten,
Lod de nære Stammer skimtes
Og gav Stjerneglands til lette
Snefnug, som fra Skyen faldt.

Underlige Skygger mange
Dvælte ved den lave Hytte,
Sad i Fjederham paa Taget,
Hang som Snoge ned fra Grene,
Kredsede som høje Kjæmper,
Ludskede som store Ulve,
Lydløst, rundt om Hyttens Grund.

I hvert Vingeslag, hver Bugtning,
I hvert Hovedkast, hvert Fodtrin,
Rørte sig en mægtig Længsel
Nu af Spændings Tyngde tystned,
Men i al sin Tavshed Forbud
Paa et Kampgny stærkt, der vilde
Runge, flugs naar Timen kom.

60

Den var kommen; ud fra Hytten
Lød et Barneskrig, der hilset,
Favnet, baaret af et Dødssuk
Spredte Nattens dumpe Stilhed;

Thi paa Stand et rædsomt Bulder,
Susen, Hvin og Brag sig løfted'
Op fra Skoven over Ø.

Alle Nattens sære Skygger
Hvirvlede imod hverandre,
Brødes mellem Jord og Himmel,
Slog med Snefogs haarde Svøbe,
Flygtede paa Stormens Vinger,
Skjulte sig i mørke Skyer,
Styrted' atter frem til Kamp.

Rev de hvasse Lyn fra Himlen,
Løsned store Klippeblokke,
Rejste Havets mørke Vande,
Slynged Alt imod hinanden.
Stævned frem som stærke Kjemper,
Flyed' saa som luftig Taage:
Boltred' sig af Ham i Ham.

Mens nu vide over Lande
Kampen raste, klang fra Hytten
Vemodsfuldt en dæmpet Sang.
Den, der sang, man nævnte Brage,
Den, han sang for, var en lille
Nyfødt Dreng i Malmskjoldsvugge,
Moderen laa død paa Straa.

61

Sangen tav og Kampens Bulder
Løste sig i spredte Lyde,
Der sig efterhaanden tabte
Hen mod alle Verdens Kanter.
Og igjen sig over Lande
Lagde Tavshed dyb der talte
Om Afgjørelsernes Fred.

Skjalden tog paa sine Arme
Barnet, bar det ud i Natten,
Og da fine Snefnug lagde
Sig som Krone paa dets Isse
Vatnede han det i Sneen,
Trykked ømt det til sit Hjerte
Og gav Hadding det til Navn.

Frem da over Skovens Tykning
Tren en stor og vældig Jette,
Tog fra Brages Favn den Lille
Og forsvandt i Nattens Mørke.
Ene Skjalden stod tilbage,
Stirred for sig frem i Mulmet,
Tænkte paa sit sjungne Kvad.

ANDEN SANG.

Jættemø de Runedrag
Læser paa Baalets Tunge,
Lytter til hvad Storm og Hav
Udenfor Hulen sjunge.

Jættemø er mod i Hu,
Læbernes Buer dirre,
Barmen gynger højt og tungt,
Øjnene sælsomt stirre.

Forsen stærk sin klare Strøm
Ned over Døren slynger,
Til dens dumpe Tonefald
Sagtelig Pigen sjunger.

"Langeligen jeg længes
Alt imod Lysets Væld,
Norner vilde jeg stænges
Skulde i mørke Fjeld.
Aldrig ser jeg dets Herlighed,
Haabløs lever min Kjerlighed.
Langeligen jeg længes."

"Sol, saa venlig du vækker
Livet i Mark og Lund.
Straaledrikken du rækker
Kjerlig hver Blomstermund.
Alt til Livslyst opflammer du,
Mig kun til Døde lammer du.
Langeligen jeg længes."

"Modig vil jeg dog stige
Op i din Straaleflod.
Vorder jeg Klippers Lige,
Løn jeg faar for mit Mod.
Skjønt i Blomster fra Fensal [?]
Frigjur favner min Længsel dig.
Langeligen jeg længes.quot;

LYRISKE DIGTE

DU KALDER MIG TAVS OG MELANKOLSK.

Du kalder mig tavs og melankolsk!
Maaske - rent nægte det mægter jeg ej.
Kaadhedens Nisser forlod mig - maaske -
Tænkningens Aander fordrev dem.
Hvorfor er jeg tavs? hvorfor melankolsk?
Ved jeg det selv!
Kun Lidt af det Meget jeg mægter at fatte,
Mindst af Alt dog mig selv.

Tanken man gjerne i Former vil tvinge.
Verden siger: Tænk saadan! tænk ret!
Min Tanke taaler ej Tvangen.
Den Strid maaske, den Hævden maaske
Af mit Fremtidsvalgsprog har mig Alvor indgydt.
Saa være det, hævdes det skal, jeg siger det frit:
"Fribaaren er jeg, og jeg tænker frit!"

66

MONOMANIE.

Jeg er gal!
Men jeg kjender mit Vanvid,
Dets Ophav og dets Væsen.
Jeg er gal, og nu vil jeg synge;
Men jeg ved, jeg er stum,
Og at Strengene, jeg slaar,
Er Jernstængerne for min Celle.
- Jeg synger det frem Altsammen,
Og det kommer i Klang og Farve;
Ser kun mine Læber bevæges,
Mine Fingre famle.

Saa let, saa begejstrende let
Gaar min Elskedes Dands
Som Libellernes Flugt
Over de brunlige Sivtoppe.
Og som Løvet, der falder i spejklare Sø,
Faar Vandet til at vugge
I voksende Kredse og falde igjen
Løvets eget vuggende Fald,
Saa følte hver, der skued min Elskedes Dands,
67 Sig forunderlig let
Og aned ukjendt Harmoni
I sin egen Gang. -
Men ve! hendes Fodtrin høres tungt,
Rytmerne vakle,
Lemmerne stivne -
Der faldt Tyngde over Alle,
Men jeg blev Sten.
O jeg hader Rytmer,
Jeg elsker det, der hviler i Usikkerhed,
Mest hader jeg Stormens sikkre Flugt,
Mest elsker jeg Taagen.
O! ser I det! ser I det!
Mit Paradis kommer:
Over det hvide Sand
Ligger Taagen tæt;
Saa mat, saa dødt og glandsløst,
Saa afsindigt uforstaaeligt
Skulper Havet.
Som Skyggen af en Lue
Flammer den takkede Klint
Mørkt, gennem Taagens Røghvirvler.
For mig lurder det glatte, glatte Sand,
Bag mig gabe mine Fodtrin i Sand,

Mine svindende Kræfters Grave
I en lang, lang lige Linie.

Du lille Verden, som Taagen begrændser,
Til din Midte naa mine Skridt.
Bag mig er smaa Verdner
Fulde af mine Fjed.
Men paa hin Fangemurs anden Side
68 Ligger en Verden, jeg ej har set og ej har traadt,
Og i den gaar nu Døden,
Og ved Muren vil han møde mig.
Men jeg vil ikke vide det,
Thi mit skuffende Blik
Flytter den ved hvert Fjed,
Og naar Døden naar mig ved Muren
Og kaster mig til Jorden,
Vil jeg tro, mine Fodtrin standse
I en ny Verdens Midte.
O hvor mat jeg er, saa salig mat!
Og Havet skvulper,
Klinten vakler,
Og Taagen .. ve! ve! Taagen flygler
For Stormens faste Vingeslag!
Klinten staar fast,
Havet faar Glands,
Og op op ned, op op ned
Vugger det i kraftige Vover!
Og Stormen er Guds Tanke,
Hans stærke klare Tanke,
Og det er mig, den vil,
I Styrke og Klarheds
Dobbelte Rædsel!

Men jeg vil ikke, Døden vil jeg!
Min Sjæl skal skjælv bort
Som en Hules forvirrede Ekko,
Og han vil, han vil drage den til sig
I et stærkt, fuldt tonende Drøn! ..
O klinger, mine Strenges, klinger

69

Rallende og varslende! -
Strenges, Strenges, er I af Jern?
Ja, ja, det er Stænger af Jern,
Stænger for min Celle,
Thi jeg er gal!

70

VI STAKKELS TRAVLE MENNESKEBØRN.

Vi stakkels travle Menneskebørn,
Der føler og tænker og vil
Og ane saalidt som Ko og Bjørn,
Hvorfor vi monstro blev til.

Døgnfluen det er en lykkelig Svend,

Han fødes, naar Dug driver paa
Og famler med Natten sig frem til Lys
Og lader saa til det staa
[ændret til:]
Han øver de Vinger saa smaa.

Saa flyver han vidt i Verden om
Og ser sig fornuftig og mæt
Og er før Dagen er halvt forbi
Nu baade blaseret og træet.

71

SÆT LIVET NOK SAA VILDT I SPRING.

Sæt Livet nok saa vildt i Spring
Ud over alle Love,
Sidste Spring over Dødens Gab
Vil det dog aldrig vove.
Alt hvad Livet det holder paa
Lægges til Støv og Mulde,
Dødens Hænder har bedre Tag,
Blive end mere fulde.
Men om der kommer en Tid da Død
Er mæt af Liv og Dage,
Og Livet da har Lyst og Magt
At hente det Bedste tilbage.
Det blev end ingen Hjerne klar,
Højst nogle Hjerter fromme,
Men vist det er at længste Dag
En Gang dog bliver omme.

Det var de dumpe Klokkeslag
Der summer op fra Søens Grund,
Hvor intet Længdemaal ta'r Bund
Men did et lødrigt løvfuldt Hang
Af Sagnets Ranker [?] har sin Gang
Henover røde Mures Brand
Og kobbertækte Tinder.

72

HAR DU MED DIT ØJE SKUET.

Har du med dit Øje skuet
Solens Spil paa Vang og Vove,
Mens med Angst dit Øre hørte
Hundeglam og Klang af Hove

Fra den vilde Jagt,
Nattens vilde Jagt.

Har du flygtet gennem Lunden
Som en Hind og bange bævet,
Medens fremad vildt du sprængte
Med dit Spyd til Kastet hævet
I den vilde Jagt,
Nattens vilde Jagt.

Har du ræd som Skovens Due
Flagret over Kjær og Hede,
Medens du som sære Toner
Skræmmed Fugl fra lune Rede
I den vilde Jagt,
Nattens vilde Jagt.

73

Saa forstaar du, hvad jeg viser,
Hvad jeg ej kan aabenbare,
Saa vi gennem Livet sammen
Flygte kan og sammen fare
I den vilde Jagt,
Nattens vilde Jagt.

74

SKOVEN VED MIDDAGSTID.

Sløv og uden Drømme sover
Skoven nu sin Middagssøvn,
Heden som et Klæde over
Dorske Træk er sindrigt lagt.
At ej Luftning naar sin Agt:
Næsvis vinget og kaad
Soveren drille med styrrende Braad.
O, at der blot kunde løftes et Hjørne
Blot den en Smule at kunne fortørne
Saa at det rykked et Gran i dens Krop,
Saa at den søvndrukken halvvejs for op
Og gnavent i Løvparykken sig purred.
Ak, hvor de Bøge er glatte og nette
Strunke og rette.
De ser jo ud som Paradesoldater,
Ikke En af dem har Rift eller Skramme.
Fredelige, tamme
Slæbe de paa deres Løvoppakning.
Brunlige Flade.
Visnede Blade.
I har dog kjempet en Gang.

.....

75

REGNVEJR I SKOVEN.

Hvilken velsignet forskrækkelig Regn,
Luften den striber med Kryds og med Tegn,
Jorden med Tusinde Strømme.
Kølige Regndraabes glimrende Bold
Slynges herved med spøgende Vold,
Splintres i Smaastænk tusinde Fold.
Draaberne skilles og sammen de smelte,
Puslingeølgerne vældigt de vælte,
Dækkende Alt med et dybdeløst Hav.
Støvede Gjerder forsvarligt det vadsker,
Træernes Kroner i Ho'det det pladsker,
Stammerne løber ad Ryggen det koldt.
Kalveknæede Piles Rad
Slikker om Mund sig saa inderlig glad
Med Tusinde spidsede Tunger.
Snerlerne drikke det dejlige Vand
Vender sig

76

[EN ARABESK.]

Fra Husets Tag drypper Snemassen ned
I tusinde Draaber med funklende Glands,
Og inde i Stuen er alle Former og Farver vakte
Af Formiddagssolens kraftige Skjær,
Saa Linjerne vugge sig frem til Ro
Og Farverne glide i bløde Fald
Fra slumrende Skygger
Til gnistrende Lys.
Se Gallaen løfter sit grønne Blad
Og viser de buede Aarer,
Gratierne dandse i rødlig Luft
Bag røde Gardiner,
Mens Vasen smiler i Guld og Blaat
Ad sin sælsomme Skygge,
Mens Gulvtæppets Blomster
Se ud, som de tro,
At Hyacinthernes stærke Duft
Sig svinger fra deres flade Kroner.
Men haanende Smil mod bedende Læber,
Sorgvilde Blikke og klagende Ord
Om brudte Løfter og svegen Elskov
Hilser al denne jublende Pragt
Vildsomt og stygt som Nattevindes
Dumpe Sus over solblank Vove.
77 "Jeg kan ikke leve,
Jeg vil ej slides Led for Led
Af lange Dages kvalfulde Timers Bøddeltag,"
Saa stønned hun og gik og Solen kasted

Et hurtigt Lysglimt gennem den aabne Dør.
Han lytted efter hendes Fodtrin,
De maatte komme,
Tunge, tunge.
Det forstaar sig, hun var jo en Del beklemt.
Tunge, tunge!
Ej de lød,
Ak, hun tørred maaske Graaden,
Ordned sikkert Kjolens Folder
Efter disse vilde Knæfald.
Tunge, tunge.
Blev hun da en Gang ej færdig.
Op med Døren!
Hun var gaaet.
Mon til Døden!
Spidst han smilte:
Ak, kun altfor godt han vidste,
Livet er en herlig Skat,
Som man ikke fra sig kaster,
Om den end er tung at bære.
Død og Solskin.
Nej, umuligt.
Og desuden Is paa Vandet.
Men endnu hans Øre lytted.
Og han vidste det saa sikkert:
Naar han vilde aabne Døren,
Stod hun der og græd bestemt.
Nej, hun var der, var der ikke.
Underligt hans Tanker vakled,
78 Underligt hans Væsen spændtes.
Tunge, tunge.
Aabned Døren hundred Gange,
Følte sælsom Angest vaagne,
Blev nervøs og mangled' Aande,
Trængte - latterligt - til Graad.

79

[TJØRNEN.]

Hvor den flade Mark løfter sig tungt
I en langlig, kamløs Bølge,
Har Lyngen Fred.
Der er stride Blade med sære Former,
Der er vilde Blomster med stærke Farver,
Og over dem alle - alle løfter
En enlig Tjørn sin tunge Krone.
Der gaaer ingen Stier til Tjørnens Fod,
Vejene løbe den sky forbi i bratte Bugter;
Der er ingen Reder i Tjørnens Top,
Solens Straaler er bange for den,
Der hænger altid Dug i dens Grene.
Men naar graalig Taage gjør Maanen mat
Og Nattevinden bølgler sukkende om Lande
Og brister ud i [sælsomme Skrig],
Naar den slaaer mod de tusinde Kirkegaardsdiger,
Da er der Liv af Død om den gamle Tjørn,

Da er der Gang af [sære] Skygger,
Da er der Nyn af døde Blomster
Og Klang af glemte sjunkne Klokker.
80 Og didhen Vinden da fra Tjørnen naer
Der fødes Angst og [grumme] Drømme.
For Tjørnen er Gravtræ,
Dens Rødder rinde
Blandt døde Mænds Ben ...

81

DIGTERLIV.

De gamle Eventyr fortælle
Os om den stakkels Askepot
Og om de himmelsk gode Feer
Som komme og gjør Alting godt,
Saa at den stille lille Pige
Faar Prindsen og det halve Rige.

De gode Feer nemlig trylle
Hver Taare til en Perle tung,
Og hendes lyse Smil det folde [?]
De til en Rose fin og ung.
Og derved faar den lille Pige
Nu Prindsen og det halve Rige.

Men intet Eventyr fortæller,
Hvad Kval der blev paa Pigen lagt,
Hvis Kinder ingen Graad forfrisket,
Hvis Smil kun blev en Roses Pragt,
Om hun fandt Trøst den lille Pige
I Prindsen og det halve Rige.

82

FAAREDRENGEN.

Vor Herre er almægtig,
Og Solskinsvej og Regn
Ned over os han sender,
Det siger nu vor Degn.

Jeg tror det nu dog ikke,
For baade Sol og Æl
Han skinner og hun regner
Saa marre af sig sæl.

Nej, Gud er som Per Persen,

Han g j ør slet ingen Ting,
Og derfor har det Hele
Nu saa forkert et Sving.

Det regner, naar vi bjerger,
Og ogsaa naar vi slaar,
Hvert Foraar har vi Tørke
Og Blæst hver Gang vi saar.

Vor Herre bor i Kirken,
Det Hus kan da forslaa,
Men hvor han er hver Søndag,
Jeg ikke kan forstaa.

83

Mer Jord end Kirkegaarden
Er næppe til hans Gaard,
Og Degnen vist ham snyder
For Høet der han slaar.

Gud ved hvordan med Skatter
Han faar Klarering gjort,
For paa sin Katekismus
Han tjener ikke stort.

Og han er dog almægtig
Og gjør som han har Lyst,
Jeg vilde bytte Gaarde
Med Niels i Alderstrøst.

84

DER AABNES EN DØR.

Der aabnes en Dør,
Og der lysner et Lin
I Maanens dæmpede Skjær.
Og det blavrer afsted
Imod Bondens Stald,
Hvor Hestenes Hove
Mod Gulvets Sten
Skramle Gnister døsige frem.
Det famler ved Slaaen,
Og Døren gaar op,
Og Linet svinder
I Varmens fugtige hvide Damp.

Det var Bondens Datter,
Det var Ellen!
Stakkels Ellen,
Hun har ingen anden Sjæl
End sine klare Øjne,
Ved ikke hvad og ved ikke hvi
Mer end den fattige Klinte,
Ved ej, om Regnen er lys og varm
Og Solstraalen fugtig og kold,
Fatter ej Miner og fatter ej Ord,

Sender den sidste Lyd, hun har hørt,
85 Død fra sin Mund som et Ekko,
Enten det saa er Hønenes Kluk
Eller Moderens graadtunge Stemme.

Hun løser en Hest,
Og hun leder den frem,
Men Dyret skjælver;
Sænkende sit Hoved stirrer det vildt
Og klemmer sine Hove
I sælsom Rædsel
Mod Jorden fast,
Som om det fattede, at dets Fører
Var mere bunden, mindre Herre,
Mere hjælpeløs end det selv.
Hun hæver sig op paa dets Ryg,
Og afsted det staar
Gjennem tætte Straa,
Gjennem Engens Rør
Udover den mørke Hede.
Pigens Arm er om Hestens Hals,
Og hendes Løkker og Dyrets Manke
Vildsomt, blandede flagre.
Opad Bakke, ned i Kløft,
I rastløs Fore!
Der flyver Skum fra Hestens Mund,
Det stænker op fra den duggede Lyng,
Sand hvirvler fra Klit,
Vejen frem og Vej tilbage
Paa kryds, paa tvers,
Paa alle Led.
Saa stander Færden den lange Nat
Til Gry og Død.
86 Var det nu kun et Vanvidsridt,
Eller var det et Legem', der rased efter at fange sig Sjæl?
Er der bag disse blinkende Stjerner Øjne, der vaage?
Er der mere Liv end Jordens?

FROSTSNE.

Fler Stjerneblomster paa min Hat
Fra Kuldens Tryllehave!
Se, nu da jeg har Stien fat
Jeg skjønner paa din Gave!
Gaa kun i Seng, I Stjernebørn,
Her kjender jeg hver Sten og Tjørn,
Nu er jeg Maalet ganske nær,
Se der!
Der flammer Lys i mørke Nat,
Det brænder over saa rig en Skat,
Du Stjerne fin,
Den Skat er min!
Nu Tak for jeg fik Vejen fat,
For Stjerneblomster paa min Hat.
God Nat!

I SERAILLETS HAVE.

Rosen sænker sit Hoved, tungt
Af Dug og Duft,
Og Pinjerne svaje saa tyst og mat
I lumre Luft.
Kilderne vælte det tunge Sølv
I døsig Ro,
Minareterne pege mod Himlen op
I Tyrketro,
Og Halvmaanen driver saa jevnt afsted
Over det jævne Blaa,
Og den kysser Rosers og Liljers Flok,
Alle de Blomster smaa
I Seraillets Have,
I Seraillets Have.

NAVN LØS.

En Aften jeg mindes for alle,
Mindes den grant, vemodig stolt
Og jublende ydmyg. -
Tyst var der i Stuen,
Syngende Tavshed,
Lampens Skjær faldt saa klart og mildt
Over de fine dejlige Træk;
Og jeg saa - men ikke, at Lyset faldt
Over de fine dejlige Træk -
Nej! det var, som min Sjæl
Vugged i skabende Vælde
Aasynet frem af Lysets skjælvende Strøm.
Og Øjnene saa paa mig saa længselsmilde,
At min Tanke hvidsked' i sælsomt Mod,
At jeg var værd at eje ...
Saa droges Trækkene ind i Skyggen.
Ej Ord blev talet,
Ord var for tunge for min Tanke,
Og Haandtryk ikke vekslet,
Thi ej jeg mindedes, at jeg var til.
Og dog jeg ved, vi to vi høre sammen,
At aldrig noget vil os kunne skille,
Var hint Sekund endog vort sidste Møde.

RIM.

1 Skjære, skjære Havre,
Hvert et gyldent Straal
Hvem skal Havren binde
Og være ovenpaa?
Hvem ta'r mig,
Og hvem ta'r dig,
Og hvem vil Alle vrage? -
Gud ta'r sin og Satan sin,
Ingen bliver tilbage!

2 Fare! Fare! Krigsmand!
Fare for enhver!
Ingens Kaar er blide:
Døden skal vi lide.
Alle samles vi tilsidst
I den sorte Gryde!

91

FAUSTINA. Dramatisk fortalt.

Faustinas Moder, en Skjøge.

Bernardo, ung Mand.

Vaabensmeden.

Biskoppen.

Arnolf, Træskjærer.

Troubadour.

Celle i et Nonnekloster. I Forgrunden et Crusifix, ved dets Fod en Bodssvøbe.

Faustina.

(staar ved det aabne Vindu.) Nej! der er ingen Kristendom i dette!

Ej Sønderknuselse og stille Suk,

Ej Myrrhakvalm og tunge Psalmetaager,

O hvilken Aften dog, hvor vild og smuk!

Det er ej Martyrblod, der Vesten farver,

Det Mulm, der synker, aander ikke Fred,

Der er ej Bøn i disse Fløjtetoner,

Her knirker ikke Korsets tørre Ved.

I Solens Favn, den flammerøde Molochs,

De dunkle Skyer sænke sig med Lyst,

Og Jorden elskovsmod sit Hoved gjemmer

Ved Mulmets attraasvangre Bejlerbryst.

(gaar hen for Crusifikset.) 92O hvorfor fordrer du saa mildt, min Brudgom,

Og stedse af det Fattigste i mig?
Hvi kommer ej du, som din stærke Fader
Kom til Maria? Se, jeg venter dig!
Ak, syg og lidende paa Træ du hænger
Og vil kun Graad og stille Vemodssuk,
Tyst skal der være hos dig som hos Syge,
Tyst, og jeg er saa hed og sund og smuk!
O kom dog i din Skjønhed og din Vælde
Som fyrig Bejler eller Herre vred!
Glad skal jeg synke hen i dine Arme,
Glad synke, knust af dig, i Støvet ned.
(Hun løsner Nonnedragten og staar nøgen.) Du vil mig ej! Nej Ingen mig begjærer.
Hvortil dog disse rige Formers Pragt!
Langt heller gav jeg disse blanke Lemmer
Til Bytte for en Rovfugls gridske Magt.
Langt heller som et Skuespil for Mængden
Af vilde Hingste splittes Led for Led
End som et uset simpelt fredet Blomster
Sin Skjønhed skue langsomt visne ned.
(Griber Svøben.) Saa kom da du og vær min strænge Bejler.
.....

93

ALLE SMAABLUMSTER TRIP, TRIP, TRIP.

Alle Smaablumster, trip, trip, trip
Hen til min Elskedes Kammer.
Lok hende, drag hende, plag hende ud
Med Duft af Violer, Konvaller, Jasminen
Men faar hun nu ikke ved al den Duft
Længsel efter mig og den friske Luft,
Gjør hende det saa kun rigtig broget,
Tal Blumstersproget.

94

POLKA.

Som en sagte bevæget solsittrende Sø
Er Mindet om Somren ifjor;
Og mon Ord
Nu kan male,
Saa Farverne tale
Fra Rythmernes næsten for lys-lette Grund?
Jeg vil prøve derpaa,
Og hvis ej det vil gaa,
Hvis det tykner til Taage,

Der mentes som Dis,
Hvis de kølige Toner
Saa næsten blir Is
Og det flydende Lysskjær
Stivner til Farve,
Saa det, der skulde møde dem i SommerfuglePragt,
Kryber frem kun som Larve
.....

95

TIL AGNES.

Alle mine Ønsker du ved er dine Savn,
Alle mine Tanker jeg døber i dit Navn,
Alle mine Ord jeg lytter fra din Læbe.
Men ønsker jeg vildt
Og tænker jeg hvast
Eller falde mine Ord for tunge,
Saa tro mig svag, tro mig ej slet;
Tro, at jeg end af Kampene træt
Hildes i gamle Forvildelsers Net,
Tal saa til mig blidt og stille
Dine lyse milde Ord,
Hvor Taarerne glimtende bæve,
Drag mig saa med det lette Flor
Af din Tankes lydløse Suk.
O! men stæng for Øjets Taare,
Stæng for Barmens mindste Suk,
Thi Taaren sees, Sukket høres,
Og at jeg dig har Smerte voldet
Maa jeg vel ane, men aldrig vide,
Aldrig vide!

96

OG JEG ER ELLEN FRA VESTERAA.

Og jeg er Ellen fra Vesteraa,
Den glade Ellen,
Og jeg kan synge og jeg kan spaa,
Og mig kan I Alle lide paa:
Min Spaadom er som Sne fra ifjor.
Som Sus i Siv er alle mine Ord.
Sol og Maane og Roser i en Krands.

Og hør nu, Stjerne paa Himmelblaa,
Den glade Ellen.

Naar Hejre er død og Klinte faa,
Saa skal du Hybenrosen faa,
Og Skyen fæster den klare Sø
Naar Siv gir Byg og naar Lyng gir Hø.
Sol og Roser og Maanen i en Krands.

Og hør nu Himmel saa blaa og stor
Den glade Ellen.
Du hjem skal føre den grønne Jord
At rede din Seng og brede dit Bord
.....

97

GRÆKENLAND.

Marmoret er hvidt,
Men det lyser ikke.
Søjlerne er slanke,
Men de knejse ikke.
Kapitællernes frodige Pragt er svunden.
Akantusløvet har rullet sig sammen,
Er visnet og faldet,
Smuldrende blander det sit Støv med Plintens.
Og de gyldne Skaaler er tomme,
Deres Malm har intet Mæle,
Hebe har kun Taarer,
Bakkos har kun Vinløv,
Døsigte lege Panthrene med Thyrsen.
Af Ælde ryster Zeuses lokketunge Hoved,
Poseidon fægter sælsomt i Luften med sin Trefork,
Og Phoebus seer bedrøvet efter Solen;
De ledige Hestes Hove
Trampe paa den strengløse Lyre.
Muserne slumre,
Gratierne er skilte.

Men Lauren har alle sine Blade.

98

Mellem de Søjler staar der en Laure
Stærkstammet, lavstammet, storkronet og bred.
Nedover Søjlerne, rodfæstet i dem,
Løbe de tornede Ranker,
Leger det flimrende Løv
Af den Plante, hvis purpurgylde Roser
Alle Sydens Kvinder elske.
Mange Mænds Vej gaar forbi de Søjler,
Alle Mænds Blikke vogte paa Rosen.
Mange Blomster bær den,
Og højt er de baarne.
Dog før Dag er vel begyndt,
Er dens Blomster forbi.

Men Lauren har [alle sine Blade.]

99

NÆVNER MIN TANKE DIG.

Nævner min Tanke dig, -
Rødmer min Kind,
Knyttes min Haand
Og dirrer min Læbe.
En Duft af Dug paa nysudfoldet Løv,
De lette Skygger af en nøgen Busk,
Et rødgult Solblink over fjærne Ruder,
En Haand, der springer fra min Skulder,
To Læber, der i Angst og Smærte,
Men lydløst, hurtigt briste fra hinanden,
Alt gaar forbi mig i et kort Sekund.
Saa er det Nat,
Og oppe mod en dunkel Himmel,
Af Aander baaret, dem mit Øje ser
Kun som en mørknet, men dog lødløs Krusning,
Ligger du som gydt henover Luften.
Din Dragt er hvid og ubevægelig,
Din Arm er over dit Aasyn bøjet,
Kun Mundens Smærtedrag er ikke dulgte.
Saaledes skuer jeg dig langsomt svinde,
Imedens jeg og Jorden synke.

100

DET ER STÆVNEMØDETS TIME.

Det er Stævnemødets Time,
Det er Stævnemødets Time!
I en stor og gylden Stime
Stryger Lyset fra min Lampe
Over Haven, over Hegnet, over langt, langt bort.
Og det lokker og det drager?
Ja det lokker og det drager,
Ved hans Hjerte det ham tager,
Til hans Kind det Blodet jager,
Og med længselslyse Blikke
Og med elskovsdrukne Tanker
Iler frem han utaalmodigt
Som en Stormvind, som en Bølge,
Som hans Skygge,
Som ham selv.

Og jeg glædes, og jeg ængstes,
Bliver rød og bliver bleg.
Ganske stille vil jeg sidde,
Jeg vil nynne,
Hvis jeg kunde!
Men jeg mangler næsten Aande.
Ganske stille vil jeg sidde,
101 Jeg vil stirre paa hans Billed.

Nu han kommer - kommer ikke,
Nu han kommer - kommer ikke,
Kommer ikke - kommer ikke.
O hvor stille! Jeg fortvivler.
Haahaa haa og saa saa saa!
Jeg leer ad din Skjønhed,
Din Elskov og min Tro,
Jeg leer ad din Tro og min Elskov!
Hvis du vidste, hvor rig jeg var ved dig!
Hvis du vidste! ...

102

KONGENS ØRE ER MÆT AF TALE.

Kongens Øre er mæt af Tale,
Tørster efter Sang.

.....

Et Kvad, Herre Konge!
Et Kvad skal du faa,
Thi Øllet endnu staaer højt i Hornet,
Og end har det ej som en koglende Taage
Vundet sig rundt om Mændenes Tanker;
Endnu har det ej hidset op deres Stemning,
Saa den er tilfals som en billig Frille.
Og Goden er gaaet,
Det er nu [det] Bedste.

.....

Der er ikke Hav, der er ikke Jord,
Ej Menneskefjed eller levende Aande:
Det er fjernt, fjernere end Balaalands fjerneste Kyster,
Maales ikke ved Mile,
Naaes ikke i Aar.
Fløj du i Ørneham, til Fjerene faldt,
Ad hver den Kant, der for Flugt er aaben,
Du kom der aldrig, du fløj derfra!

Mit Øje dummes, mit Øje seer -
103 Der er ikke Hav, der er ikke Jord,
Ej Menneskefjed eller levende Aande.
Der er kun de stærke, de ældgamle Tider,
De ligger, de løftes, de bæres
- Af hvad? eller bær de sig selv?
De har taarnet sig op i Fjelde,
Der har Skygger til Verdner ni,
De har straalende Bræer, der lyse
For Verdner og Verdner igjen.
Mørke, stormslagne Skyer er strandet ved deres Fod,
Nordlyset risler i skiftende Buer
Ned over de mørke Sider.

Og bag dem er der Lys i Lys,
Som Guld, der spejler sig i Guld.

Naastrands Pine over Goder alle!
Helhejms Gus over jer, der lyde!

Hvi er vor Tid som et grøngræsset Dalstrøg,

Hvor Taagen har lagt sig til Ro?
Hvi er vor Tid som et bredmundet Aaløb,
Der dovner sig frem, blinkende af Søvn?
Hvi er Mændene nu som de stakkede Sværd,
Der er matte i Slaget og døde i Biddet,
Uden Vægt eller Klang i Svinget?
Og hvi er hver en Kvinde i Landet
En Perleklase paa møre Traade?
Mumler Jer Læbe mig Svar,
Eller venter I Ordet?

Min Sang er oppe:
.....

104

ANDEN FEBRUAR 1873.

Livsranken bugter fyldig sig og frodig
Frem for jer Sands;
Haabets det rige Lys omslynger modig
Druernes Krands;
Farver i Live spille under Løvet,
Hvilende Toner svulme frem til Lyd.
:|: Grib det Alt og øv det!
Lev det og nyd! :|:

Ungdommens Almagt syder jer i Aarens
Ilddrukne Saft,
Længes at skabe og i Gjærning baaren
Skue sin Kraft.
Spænd da jer Verdens dristigt brudte Buer,
Slyng da dens slanke Søjler imod Sky;
:|: Fyld med Hjertets Luer
Verden den ny. :|:

105

HILSEN FRA DYREHAVENS DRYADER.

*

Længe nok har vi været om at komme,
Skjøndt os et Extratog førte her til By'n.
:|: Nu vil vi glad
Synge Jer et Kvad,
Svinge Jer i Rythmernes brogede Rad. :|:

Allemand har vi tavse Vidner været

Til Eders Kjærligheds første Morgengry,
:|: Seet er hvert Smil,
Stevnemødets Il,
Kjærlighedsdrømmenes vidunderlige Reel. :|:

Derfor vi nu en Hilsen vil Jer bringe,
For at I kan se, at vi ikke Jer har glemt,
I og vi har Il;
Skynd dig, Kirsten Pil!
Stille, nu begyn.....
Nu Skoven er øde
Og fløjet hver Fugl,
:|: Smaakilderne døde,
Og Blomster i Skjul. :|:

106

Sig Dagslyset dølger
Ved Taagernes Barm,
:|: Kun Sneblomster bølger
Om Vinterens Karm. :|:

Men Kjærlighedsguden
Tog Somren ej med,
:|: Han banker paa Ruden
Og vinker: af sted. :|:

Til Pile ej trænger
Han mer denne Gang,
:|: Et Posthorn der hænger
Hvor Koggeret hang. :|:

Ret snart vil han føre
Det op for sin Mund,
:|: Og da maa I kjøre
Den selvsamme Stund. :|:

Gid heldigt I kjøre,
Hvorhen I saa kjør,
:|: Thi vidt kan Jer føre
Slig Kudsk-Amateur. :|:

Og naar I er landet
Her atter, saa husk:
:|: Ej Hymen er Andet
End Amor som Kudsk. :|:

107

ARABESK TIL EN HAANDTEGNING AF MICHEL ANGELO.

*

Tog Bølgen Land?
Tog den Land og sived langsomt
Rallende med Grusets Perler

Atter ud i Bølgers Verden?
Nej! den stejled' som en Ganger,
Løfted' højt sin vaade Bringe;
Gjennem Manen gnistred' Skummet
Snehvidt som en Svanes Ryg.
Straalestøv og Regnbu'taage
Sittred op igjennem Luften:
Ham den kasted',
Ham den skifted',
Fløj paa brede Svanevinger
Gjennem Solens hvide Lys.

Jeg kjender din Flugt, du flyvende Bølge;
Men den gyldne Dag vil segne,
Vil, svøbt i Nattens dunkle Kappe,
Lægge sig træt til Hvile,
Og Duggen vil glimte i hans Aande,
Blomsterne lukke sig om hans Leje,
108 Før du naaer dit Maal.
- Og har du naa't det gyldne Gitter
Og stryger tyst paa spredte Vinger
Henover Havens brede Gange,
Henover Lavrers og Myrthers Vover,
Over Magnoliens dunkle Krone,
Fulgt af dens lyse, roligt-blinkende,
Fulgt af dens stirrende Blomsterøjne,
Nedover hemmeligt-hvidskende Iris,
Baaret og dysset i graadmilde Drømme
Af Geraniernes Duft,
Af Tuberosers og Jasminers tungtaandende Duft,
Baaret mod den hvide Villa
Med de maanelyste Ruder,
Med dens Vagt af høje, dunkle,
Høje, rolige Cypresser,
Da forgaaer du i Anelsers Angst,
Brændes op af din skjælvende Længsel,
Glider frem som en Luftning fra Havet,
Og du dør mellem Vinrankens Løv,
Vinrankens susende Løv,
Paa Balkonens Marmortærskel,
Mens Balkongardinets kolde Silke
Langsomt vugger sig i tunge Folder,
Og de gyldne Drueklaser
Fra de angstfuldt-vredne Ranker
Fældes ned i Havens Græs.

Glødende Nat!
Langsomt brænder du henover Jorden;
Drømmenes sælsomt skiftende Røg
Flakker og hvirvles afsted i dit Spor.
Glødende Nat!
109 - Viljer er Voks i din bløde Haand,
Og Troskab Siv kun for din Aandes Pust,
Og hvad er Klogskab lænet mod din Barm?
Og hvad er Uskyld daaret af dit Blik,
Der Intet seer, men suger vildt
Til Stormflod Aarens røde Strøm,
Som Maanen suger Havets kolde Vande?
- Glødende Nat!
Vældige, blinde Mænade!
Frem gennem Mulmet blinker og skummer
Sælsomme Bølger af sælsom Lyd:
Bægeres Klang,
Staalets hurtige, syngende Klang,
Blodets Dryppen og Blødendes Rallen
Og tykmælt Vanvids Brølen blandet

Med purpurrøde Attraaes hæse Skrig ...
- Men Sukket, glødende Nat?
Sukket, der svulmer og dør,
Dør for at fødes paany,
Sukket, du glødende Nat?

Se, Gardinets Silkevover skilles,
Og en Kvinde høj og herlig
Tegner mørk sig mod den mørke Luft.
- Hellige Sorg i dit Blik,
Sorg, der ej kan hjælpes,
Haabløs Sorg,
Brændende, tvivlende Sorg.
- Nætter og Dage summe over Jorden,
Aarstider skifte som Farver paa Kind,
Slægter paa Slægt i lange, mørke Bølger
Rulle over Jord,
Rulle og forgaa,
110 Medens langsomt Tiden dør.
Hvorfor Livet?
Hvorfor Døden?
Hvorfor leve, naar vi dog skal dø?
Hvorfor kæmpe, naar vi veed, at Sværdet
Dog skal vristes af vor Haand en Gang?
Hvortil disse Baal af Kval og Smerte:
Tusind Timers Liv i langsom Liden,
Langsom Løben ud i Dødens Liden?

Er det din Tanke, høje Kvinde?

Tavs og rolig staaer hun paa Balkonen,
Har ej Ord, ej Suk, ej Klage,
Tegner mørk sig mod den mørke Luft
Som et Sværd igjennem Nattens Hjerte.

111

LØFT DE KLINGRE GLASPOKALER.

Løft de klingre Glaspokaler,
Som Burgunderbølger maler
Røde som den sorte Nat.

Fat
Eders Bægre og rejs jer brat
I Rid're af Livets bugnende Bord,
Rid're af den runde Jord!

112

EN SVUNDEN DAG.

En svunden Dag
En svunden Tid
Vaagner igjen i mit Minde.
Skyggers og Solstraalers brogede Strid
Henover Skovstiens Bane
Sommerens Dufte,
Legende Luft.

113

NU DÆMRINGEN KVÆLDER.

Nu Dæmringen kvælder,
Og Jorden har vendt
Sig bort ifra Sollysets Strømme.
Vilde Rose ved Alfarvej,
Vinrose, Vinrose!

Vilde Rose ved Alfarvej,
Hvor er vor lyse Sommernatsdrøm?
Svunden som Tonernes flygtige Strøm?
Vinrose, Vinrose!

114

SILKESKO OVER GYLDEN LÆST!

Silkesko over gylden Læst!
Jeg har mig en Jomfru fæst';
Jeg har mig en dejlig Jomfru fæst'.
Ingen er som hun paa Guds sollyse Jord,
Ikke en eneste een.
Som Himlen i Syd og som Sneen i Nord
Er hun reen.
Men der er Jorderigs Fryd i min Himmel,
Og Flammer der staaer af min Sne.
Ingen Sommers Rose er rødere,
End hendes Øje er sort ...

115
*
—

Nu er det Nat,
Og Skjællet, som blev sat
Af Gud Vor Herre, inden Tiden blev,

Imellem Lysets klare Sø

Og Muknets mørke Hav,
Det Skjæl er flyttet fra sin Grund,
Kun for en Stund
Vel tør vi ydmygt haabe.

End glimter i det fjerne Vest
Et Skjær fra Lysets lette Vande,
Men de er stædt ej, heller fæst
Og ville brat henrinde.

I Folk i Borg og Fæste,
I, som paa Veje færdes,
Og I paa salten Sø,
Tager til at bede,
Inden Dagens Møde
Brat faaer Overhaand.

116

I tage til at lede
Jere Tanker fra Hus og Hjem,
I lade jert Hjerte drive
Dem imod Himlen frem.
Thi Herren er god og miskundelig
Nu og evindelig.

Herre, nu komme de
Gode og Onde,
Syge og Sunde,
I Raab og Tale,
I Suk og i Korsets
Hellige Tegn.
Du høre dem Alle efter din Naade,
Bønhøre dem efter din Vilje,
Du lade dem kristeligen bede.

117

LIGLAGNER I FESTONS OMKRING MIT BILLED.

Liglagner i Festons omkring mit Billed
Og mørk Cypres og Pil, men ingen Palmer,
En Haandfuld Lilier slidt af deres Stængel
Med graalig Aske paa de hvide Blade;
Og knuste Urner, nedadvendte Fakler,
Kridhvide Dødningben og sorte Faner;
Men ingen Hænder slutted i hinanden
Og ingen Sommerfugl i Flugt mod Himlen.

118

DET BØDES DER FOR.

Det bødes der for i lange Aar,
Som kun var en stakket Glæde;
Det smiler man frem i flygtig Stund,
Man bort kan i Aar ej græde.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Der ages paa Lykkens gyldne Hjul
Saa fast, at En intet sandser;
Men Sorgens trælsomme tunge Læs
Det venter os dog, naar vi standser.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Der leves i Lyst som halvt i Drøm,
Men Sorgen har ingen Drømme:
Med vaagne Øjne den paa Dig seer,
Øjne som sugende Strømme.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Ej Smilet vil lyse din Dag i Seng,
Men Taaren har gode Stunder;
Thi Smil er Glands kun af det, der er,
Graad Skyggen af det, der gik under.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

119

MARINE.

Frem under Haarets ravnsorte Sky'r
Øjnenes blinkende Tvillingefyr
Straaler og flyr.
Aandedrags-Luftninger lune og blide
Henover Skuldrenes Klipper de hvide
Sagtelig glide.
Mens imod Dragtens Kniplingekyst
Svulmende vugges det bølgende Bryst
Skumhvidt, men tyst.
- Ak om der lød dog
Smeltende blød og
Daarende mild,
Hen til sig dragende,
Kjerlighedsklagende
Havfruesang!

120

LANDSKAB [1].

Stille, du elskede Kvinde!
Tyst maa vi træde, vi to.
Der sover en Sang her inde
I Skovens natlige Ro.

Stille er Vover og Vinde,
Tavs er hver Sangfuglemund,
Tiende Kilderne rinde
Blankt over mossede Bund.

Maanestraalerne spille
Tyst mellem Bøgene frem,
Langs ad Stjerne stille
Blunder en lyslig Bræm.

Sølvskyen selv der oppe
Hviler paa Vingen bred,
Højt over Træernes Toppe
Skuer den lyttende ned.

Stille er Vover og Vinde,
Tyst maa vi træde, vi to.
Der sover en Sang her inde
I Skovens natlige Ro.

121

GENREBILLEDE.

Pagen højt paa Taarnet sad,
Stirred' ud saa vide,
Digted' paa et Elskovskvad
Om sin Elskovskvide,
Kunde ikke faa det samlet,
Sad og famled'
Nu med Stjærner, nu med Roser -
Intet rimed' sig paa Roser -
Satte fortvivlet saa Hornet for Mund,
Knugede vredt sit Væрге,
Blæste saa sin Elskov ud
Over alle Bjærge.

122

CENDRÉE OG LILLE.

Cendrée og lille,
Frisk og fin
Som nys udprungne Blade,
Med Øjne milde,
Let Carmin
Paa Kindens hvalte Flade,

I Haaret Roser,
Gyldent Tant
Om Hals og hvide Arme,
I Barm Mimoser,
Dragtens Kant
Med Dun af Svanebarne.

Og selve Roben:
Formen ny,
Et Stof med Striber blanke,
Som støbt foroven,
Men en Sky
Fra Bæltets gyldne Skranke.

123

I dybe Tanker -
Saadan staaer
Hun lænet op mod Karmen,
Og Hjertet banker,
Pulsen slaar,
Uroligt bølger Barmen.

Og Vinden hviner,
Regn og Slud
Slaar haardt mod dugget Rude.
Med spændte Miner
Ser hun ud.
Hvad søger hun derude?

"Ak! de charmante
Blomster vist
Vil visne, før jeg dandser! ...
Der er den, Tante,
Hør! Jo vist -
Jo, det er her, den standser."

124

HAR DAGEN SANKET AL SIN SORG.

Har Dagen sanket al sin Sorg
Og grædt den ud i Dug,
Saa aabner Natten Himlens Borg
Med evigt Tungsinds tavse Sorg.
Og en for en
Og to og to
Gaa fjerne Verd'ners Genier frem
Af Himmeldybets dunkle Gjern.
Og højt over Jordens Lyst og Elende
Med Stjernekerter højt i Hænde

Skride de langsomt hen over Himlen.
De Fodtrin skifte
Med Sorg i Sinde.
Underligt vifte
For Rummets kolde Vinde
Stjernekerternes flakkende Flammer.

125

IRMELIN ROSE.

Se, der var en Gang en Konge,
Mangen Skat han kaldte sin,
Navnet paa den allerbedste
Vidste hver var Irmelin,
Irmelin Rose,
Irmelin Sol,
Irmelin Alt, hvad der var dejligt.

Alle Ridderhelme spejled
Hendes Farvers muntre Pragt,
Og med alle Rim og Rythmer
Havde Navnet sluttet Pagt:
Irmelin Rose,
Irmelin Sol,
Irmelin Alt, hvad der var dejligt.

Hele store Bejlerflokke
Der til Kongens Gaarde foer,
Bejlede med ømme Lader
Og med blomsterfagre Ord:
Irmelin Rose,
Irmelin Sol,
Irmelin Alt, hvad der er dejligt!

126

Men Prindsessen jog dem fra sig
(Hjertet var saa koldt som Staal),
Lastede den Enes Holdning,
Vrænged ad den Andens Maal.
Irmelin Rose,
Irmelin Sol,
Irmelin Alt, hvad der er dejligt!

127

EVIG OG UDEN FORANDRING.

Evig og uden Forandring
Er kun det Tomme.
Alt, hvad der var og der er
Og hvad der skal komme,
Vækkes, spirer og fødes,
Skifter, ældes og dødes.

Kloder have vandret
Hvor Kloder nu vandre,
En Gang i Tiderne
Kommer der andre.
Hvad der er Livets maa gaa og komme,
Evig er ene Rummet det tomme.

128

FREMSKRIDTETS VEJ VAR ALTID.

Fremskridtets Vej var altid:
Først krybe og dernæst gaa.
Hvo virkelig vil det Store,
Maa ogsaa ha' Mod paa det Smaa,
Thi Ingen er flyvende baaren,
Men: krybe kan vokse til: gaa.

129

ENGLÉN ASALI.

Om Perlerader vare Strenge
Paa min tonende Gige,
Og en Maanestraale Buen,
Der lod Tonerne klare fremstige,
Glemmer jeg dog aldrig, hvad der klang
I mit Hjærte den Gang
Første Gang af alle Ordets Engel
Svæved mig forbi i Morgenrøden. -
Glødende faldt Lyset over Lok og Vinge,
Og det spejled' sig blankt i hans blanke
Klinge;
Morgenvinden suste i hans Dragt,
Blottede hans Lemmers marmorhvide
Pragt. - -

De er skjønné, Ordets Engle,
Og til Kampen altid rede.
Derfor bærer ogsaa Sværd de
I en gylden, slangesiret Skede ...

DET HAR SERAFERNE.

Det har Seraferne:
Seraferne har rullet bort de blanke Stjerner
Og foldet Mørket ned til Jordens Midie,
Har stænket Dug henover Dal og Høje
Og hængt de gyldne Skyer op i Østen.
Hver Ting er rede, Jord og Himle vente
Og Solen bier blussende bag Bjerge
Paa Vinket fra Gud Herrens Herskertrone.
Guldbjerget er den Trone, som er hans,
ja som en Stad af Guld
Med blanke Søjler, drevne Liliespir
Og gyldent Tralværk under gyldne Buer.
Guldgylden funkler den, syv Vinger er densFod,
Saa store hver som Skyggen af Bjerg Tabor,
Og alle Malmes rige Regnbuglands
Fremknitrer fra de palmelange Fjere.
Lys!
Ak ja hvor lys!
Og om jeg kunde binde den i Ord, den klare Herlighed!
Se hvad jeg kan: jeg kan dog sige,
At under Tronen staar et Lyn af Lys.
Og over den ned over Tronen perler
Al Lysens Rigdom ned i Straalerader
Og Roser ud af Lys helt langsomt dale
Og aabne

[LANDSKAB] [II].

En vidtstrakt Hede med mossede Sten,
Lidt blinkende Vand i det Fjerne,
En gulrød Stribe hvor Solen gik ned,
En eneste skjælvende Stjerne.

Og sælsomt susende Aftenens Vind
Saa langeligt sukkende aander,
Som kæred' mindeligt i den en Sjæl
For jordiske Veer og Vaander.

Da Solen vaagned' vel tusinde Haab
Strøg fremad paa dristige Vinger;
Hvem veed om ikke den sukkende Vind
De Saare og Stækkede bringer?

Hvem veed om ikke de samle sig her
Som Fugle ved Efteraarstrækket,
Og prøve: haver end Vingerne Kraft
Mon, eller er evigt de stækket?

Og mange kjende sig længst paa Gled
Ad Dødens forstummende Strømme;
De Andre letter i Flok efter Flok
At læges i Menneskers Drømme.

132

LAD VAAREN KOMME, MENS DEN VIL.

Lad Vaaren komme, mens den vil,
Med Grønt, der grønnes,
Med tusend Fugles Fløjtespil,
Mens Blomster blomstre
Og Alt det Skjønnes
Fagreste Fagre
Kommer at flagre
Ud over Enge og ud over Agre,
Vælder i Haver og skjules i Skove,
Vælter sin Duft over Vang, over Vove.
Hvad gjør det mig?
Mit Hjerte er ej Blomst, ej Blad,
Og Vaaren gjør det ikke glad:
Det har sin egen, sæere Vaar,
Naar?

133

SAA STANDSED' OG DER DEN BLODETS STRØM.

Saa standsed' og der den Blodets Strøm,
Som før var vant at rinde.
Saa dirred ogsaa de Nerver til Ro,
Og Sandserne alle blev blinde.
Og Hjertet og Hjernen virker ej mer,
Du er kun Støv nu og livløst Ler.
Lad længes, lad grædes med Evighedssavn,
Der er kun en Stofhob, en Daad og et Navn.

For alle gode Tanker de kan slet ikke dø,
Før endnu bedre Tanker er spired af deres Frø.

134

LYS OVER LANDET.

Lys over Landet!
Det er det, vi vil.